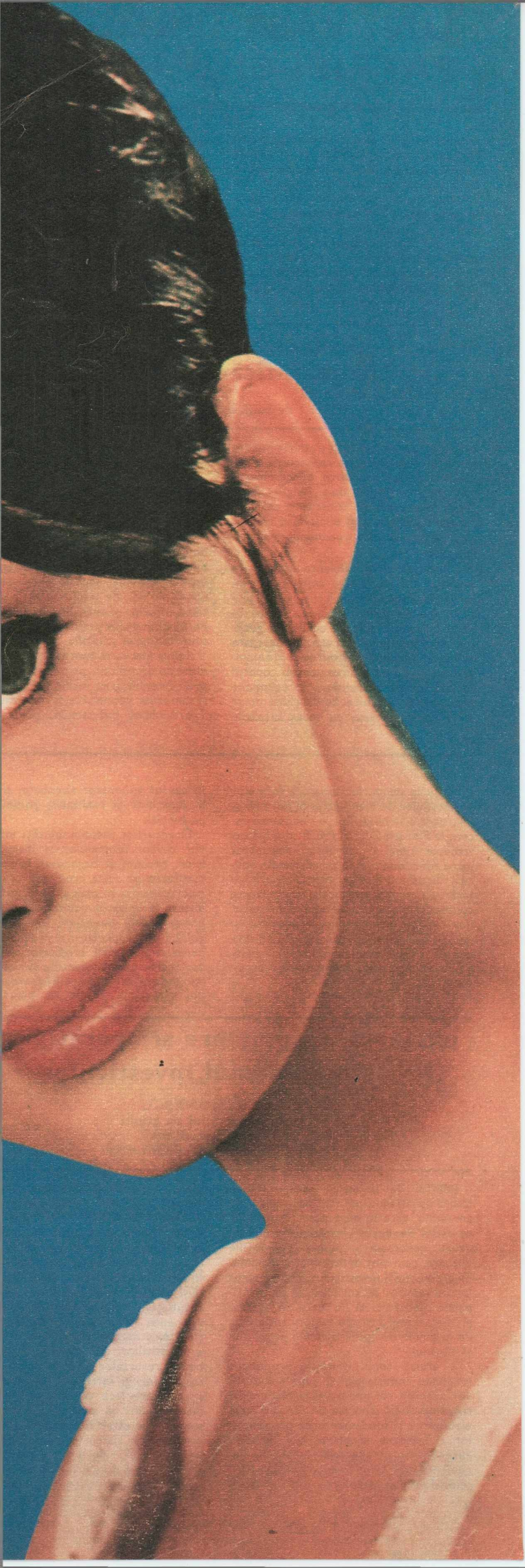




Biblioteca Centrală  
Regională  
Hunedoara-Deva

ANUL XVI NR. 44 (648) — 28 octombrie 1967

# flacăra



# UN VAST PROGRAM ÎNCHINAT ÎNFLORIRII PATRIEI ȘI BUNĂSTĂRII OAMENILOR MUNCII

În orînduirea noastră socialistă planificarea este o posibilitate și în același timp o necesitate obiectivă impusă de existența proprietății socialiste și de relațiile de colaborare pe care aceasta le generează. Planificarea nu se limitează numai la întreprinderi ci cuprinde într-un tot unic întreaga economie națională cu toate ramurile și subramurile ei. Prin planificare se asigură dezvoltarea conștientă a întregii economii, dirijarea și concentrarea tuturor resurselor ma-

care decurg de aici: risipa resurselor și mijloacelor, încălcarea unității între interesele întreprinderilor și cele ale întregii economii, apariția de disproporții și perturbații, pe scurt, cu încetul slăbește și apoi se pierde controlul asupra direcțiilor principale de dezvoltare economică, iar obiectivele fixate inițial nu se mai pot realiza.

Economia socialistă este un organism viu în continuă dezvoltare. Acest adevăr elementar impune perfecționarea a însăși

înalt al dotării tehnice a întreprinderilor noastre — în multe cazuri egal sau apropiat celui existent în țările avansate, cu îndelungată tradiție industrială. Țara noastră se angajează tot mai mult în schimburi internaționale la care participă cu o gamă largă de produse. Toate acestea, la care trebuie adăugate și implicațiile revoluției științifice și tehnice contemporane în care ne aflăm acum și de care trebuie să ținem seama, multiplică și intensifică legăturile de cooperare, complică activitatea de planificare.

Analiza profundă a stadiului de dezvoltare în care se găsește economia țării noastre, a noilor fenomene și procese apărute, ca și a tendințelor care s-au conturat în practica mondială, analiza efectuată de conducerea superioară de partid și de stat, a dus la concluzia că unele forme și metode de planificare economică sînt depășite, ceea ce impune schimbarea sau perfecționarea lor. Măsurile preconizate în Proiectul de Directive al C.C. al P.C.R. din 5-6 octombrie a.c. au în vedere tocmai acest obiectiv.

Scopul tuturor măsurilor propuse în Directive este de a asigura, prin perfecționarea conducerii planificate, valorificarea mai completă a avantajelor și resurselor economiei noastre socialiste, ridicarea eficienței economice pe o treaptă calitativ superioară prin înlăturarea a tot ce este învechit, necorespunzător actualului stadiu de dezvoltare economică.

Ideea fundamentală care stă la baza Proiectului de Directive este aplicarea consecventă a cerințelor principiului centralismului democratic prin îmbinarea

organică a conducerii centralizate a economiei naționale în ansamblu cu conducerea la nivelul unităților în care se desfășoară nemijlocit activitatea productivă.

Îmbunătățirea cadrului de relații între întreprinderi și organele centrale (ministere și centrale industriale) prin întregul ansamblu de măsuri preconizate are în vedere concentrarea eforturilor și intereselor reciproce într-o direcție unică: accelerarea mersului înainte și ridicarea continuă a eficienței economice care devine principiul fundamental al activității în industrie, construcții, agricultură, transporturi, circulația mărfurilor, în toate ramurile și întreprinderile. Fiecare activitate economică, oriunde s-ar desfășura, trebuie să corespundă unor nevoi reale, să asigure recuperarea cheltuielilor sociale, să fie rentabilă, să contribuie la înfăptuirea producției largite.

Combătind cu tărie unele concepții depășite și teze greșite potrivit cărora în economia socialistă este justificată menținerea unor întreprinderi cu producție nerentabilă, concepții care unori au avut repercusiuni negative asupra creșterii eficienței economice în unele sectoare ale producției materiale, în Proiectul de Directive se subliniază cu deplină temei posibilitățile pe care le are economia socialistă, prin condițiile ce le creează, ca toate întreprinderile să fie rentabile, să-și acopere toate cheltuielile prin rezultatele obținute.

Măsurile indicate în Proiectul de Directive indică tocmai și căile ce trebuie folosite pentru realizarea acestui obiectiv central al întreprinderilor noastre.

## perfecționarea continuă a planificării economice

de conf. univ. C. PINTILIE

teriale și umane ale țării potrivit intereselor fundamentale ale construirii orînduirii societății socialiste. Succesele remarcabile obținute de-a lungul celor 20 de ani parcurși constituie cel mai puternic argument al eficacității conducerii pe bază de plan a economiei noastre socialiste.

Obținerea unei eficiențe sporite în procesul de planificare solicită cuprinderea în cadrul acestuia a tuturor sectoarelor de activitate deoarece numai în acest fel se pot asigura echilibrul general, proporțiile și corelațiile necesare avîntului dezvoltării economiei în ansamblu ei. Fără respectarea acestei condiții se lasă loc de pătrundere în economie elementelor stihnice, se deschide drum mersului de la sine cu toate urmările

formelor și metodelor de conducere planificată. Anumite metode și forme de planificare eficiente într-o anumită etapă și în anumite condiții își pierd această calitate atunci cînd aceste condiții se schimbă.

Aceasta înseamnă că diferite metode de conducere și planificare asigură posibilități mari de dezvoltare și progres economic numai dacă se ține seama de condițiile noi, de stadiul atins în dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, de perspectivele previzibile ale progresului tehnic și științific.

Referindu-ne la țara noastră, actualul nivel de dezvoltare poate fi caracterizat prin diversificarea intensă a producției și ramurilor economice, și în primul rînd a producției industriale, prin nivelul

Măsurile de perfecționare a formelor și metodelor de planificare, organizare și finanțare a investițiilor — adoptate recent la Plenara C.C. al P.C.R. din 5-6 octombrie 1967 — se înscriu neabătut între coordonatele de principiu ale politicii Partidului Comunist Român privind întărirea rolului planificării, respectarea consecventă a centralismului democratic, dezvoltarea principiului conducerii și muncii colective, aplicarea gestiunii economice proprii, creșterea rolului sistemului de prețuri, finanțelor și creditului.

în cadrul volumelor aprobate, punerea în funcțiune și realizarea parametrilor proiectați.

Drepturi și responsabilități mai largi vor reveni centralelor și întreprinderilor, precum și organelor bancare, în realizarea pe calea creditelor a investițiilor cuprinse în plan și în lărgirea producției la unitățile economice existente (modernizări, amenajări, reutilări, dezvoltări de proporții mai reduse). În vederea rambursării creditelor, unitățile vor reține amortizamentele și alte surse, iar cînd acestea nu sînt suficiente, o parte din beneficiile planificate. Prin consti-

pricina unor întîrzieri de care nu sînt vinovate.)

Rolul creditului și dobînzii ca instrumente bancare de cointeresare a întreprinderilor în realizarea la timp a unor investiții eficiente va crește în mod substanțial. În cazurile de întîrziere a intrării în funcțiune sau a nerealizării parametrilor de eficiență proiectați, întreprinderile vor suporta dobînzii majore, care vor afecta rezultatele activității lor, retribuirea și stimularea salariaților.

În contextul măsurilor privind consolidarea gestiunii efective economice și a cointeresării colectivelor din unitățile economice în ridicarea eficienței activității proprii se înscriu și măsurile privind reținerea la dispoziția centralelor industriale a unei părți din beneficiile planificate, precum și reținerea de către întreprinderi a unei părți din beneficiile peste plan. În felul acesta unitățile economice respective vor putea realiza mici investiții productive a căror necesitate va apărea pe parcursul desfășurării activității. De subliniat și faptul că, din o parte a beneficiilor realizate peste plan, întreprinderile vor putea realiza și lucrări social-culturale în afara planului (inclusiv construcții de locuințe la marile combinate, întreprinderi etc.). În acest fel, rezolvarea pe calea unor investiții neprevăzute în plan, a problemelor urgente de producție sau social-culturale va fi la îndemîna întreprinderilor care, datorită eforturilor depuse, vor obține o înaltă rentabilitate în activitatea lor de producție.

Proiectul de Directive prevede și alte măsuri de mare importanță pentru buna organizare și desfășurare a procesului de investiții.

În planurile cincinale marile lucrări de investiții vor fi înscrise numai pe bază de studii preliminare, cu caracter tehnic și economic, iar investițiile înscrise în planurile de investiții anuale

vor trebui să aibă elaborată în prealabil, cu cel puțin un an înainte de începerea lucrărilor, documentația și proiectele de execuție. Aceasta va asigura investițiilor prevăzute a se realiza condiții de bună pregătire și de execuție ritmică, va crea premise superioare organizării științifice a producției și a muncii pe șantier.

Centralele industriale producătoare de utilaj tehnologic vor asigura și montarea acestora, darea la timp în exploatare și buna comportare în producție a mașinilor și investițiilor livrate, ceea ce va permite întărirea răspunderii atît pentru calitatea utilajului cît și a lucrărilor de montaj și probe, va stimula scurtarea perioadelor de montaj, rodaj și probe, reducînd imobilizarea de resurse în utilaje în stoc pe șantier.

Desigur, aplicarea efectivă a măsurilor de perfecționare arătate ridică o serie de probleme de ordin practic. După părerea noastră, se impune atenției în primul rînd elaborarea unei metodologii mai simple la creditarea investițiilor și la evidența acestor credite.

Considerăm de asemenea necesară îmbunătățirea și completarea actualelor normative privind durata de execuție a lucrărilor de investiții pentru lărgirea producției, urgentarea simplificării normelor de întocmire a proiectelor și devizelor de execuție.

Parte integrantă a complexului de măsuri avînd ca scop perfecționarea conducerii și planificării în ansamblu a economiei naționale, măsurile preconizate a se aplica în domeniul investițiilor reflectă grija permanentă a partidului și statului nostru pentru asigurarea unei activități operative în planificarea, execuția și punerea în funcțiune a investițiilor, cheltuirea cu eficiență optimă a considerabilelor resurse pe care societatea noastră socialistă le alocă în vederea lărgirii și modernizării bazei tehnico-materiale a economiei.

## eficiență, răspundere și operativitate în domeniul investițiilor

de Gh. IONAȘCU  
șeful serviciului de studii  
și documentare  
din centrala Băncii de investiții

Politica de investiții constituind o latură esențială a politicii economice de ansamblu, este în mod obiectiv necesar ca astfel de decizii hotărîtoare pentru actuala generație și pentru generațiile viitoare, cum sînt determinarea volumului și structurii investițiilor, repartizarea lor pe ramuri, pe teritoriu și pe principale obiective, să fie luate, în numele și în interesul întregii națiuni socialiste, de organele de conducere ale partidului și statului.

În același timp, unitățile economice (centrale industriale și întreprinderi), vor avea un rol mai mare și răspunderi corespunzător sporite în ce privește elaborarea și fundamentarea propunerilor referitoare la planul de investiții curent și de perspectivă, aprobarea documentațiilor tehnico-economice și a listelor de utilaje, stabilirea unor investiții

tuirea de resurse financiare pentru investiții la nivelul unităților, se elimină finanțarea de la buget a tuturor investițiilor, sistem care duce în prezent la centralizarea excesivă a relațiilor financiare dintre unitățile economice și stat. În acest fel unitățile vor fi mai interesate să-și constituie fonduri de investiții din rezultatele proprii activități. Vor fi de asemenea înlăturate multiplele operațiuni existente în planificarea financiară a investițiilor, determinate de redistribuirea resurselor de finanțare între întreprinderi și între direcțiile generale, sistem care face ca în execuție unele întreprinderi să depindă de realizarea surselor de către alte unități. (Nu rareori, în acest sistem complicat de circulație a surselor de la o întreprindere la alta, unitățile care urmează să primească fonduri sînt pe nedrept penalizate din



Simbătă 21 octombrie 1967, în Pavilionul central de expoziții din Piața Științei din Capitală, s-a deschis Expoziția industrial-comercială a U.R.S.S. În fotografie: tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., tăind panglica inaugurală a expoziției.

(Vedeți fotoreportajul din pag. 16-17.)

## TEZAU MONETAR DESCOPERIT ÎN BĂRĂGAN

Muzeul de istorie a orașului Călărași a intrat recent în posesia unui important tezaur monetar. Este vorba de un număr de 460 de monede de argint datînd din secolele II-I î.e.n. (dinari romani din timpul republicii), descoperite în vara aceasta de cîțiva muncitori agricoli din Jegălia (raionul Fetești) în timp ce lucrau la prășitul porumbului. Monedele se aflau într-un vas de lut îngropat pe un grind din apropierea Borcei, la adîncimea de 30 de centimetri. Piesele sînt de mare diversitate, ele reprezentînd peste 200 de emisiuni.

Descoperirea de la Jegălia este legată și de alt fapt: în apropiere de locul unde a fost descoperit tezaurul s-a găsit — așa cum ne informează arheologul Nițu Anghe-

lescu, directorul muzeului din Călărași — și un bogat material arheologic (ceramică, unelte de muncă străvechi etc.) care dovedește existența aici a unei așezări geto-dacice (secolele V-I î.e.n.). Însuși vasul de lut în care s-au aflat dinarii romani este de factură dacică.

Se crede că așezarea respectivă întreține relații economice cu popoarele de la sud de Dunăre încă cu mult înainte de venirea romanilor și că monedele romane descoperite acum provin de pe urma acestor relații.

Tezaurul urmează a fi expus în secția de numismatică a Muzeului din Călărași, iar împrejurările în care a fost descoperit cit și prezentarea lui vor constitui obiectul unor comunicări științifice la sesiunea din toamna aceasta a Consiliului muzeelor.

F. URSEANU

## TOAMNA ÎN CĂMĂRILE GOSPODINELOR

E ceasul cînd fructele și legumele toamnei intră, pentru două anotimpuri, în cămărilor gospodinilor. Pentru a-i informa pe cititori asupra stadiului în care se găsește aprovizionarea de iarnă ne-am adresat directorului întreprinderii orășenești București pentru valorificarea legumelor și fructelor, tovarășul Constantin STAIKU.

— Care este situația, în prezent, în privința aprovizionării cu legume și fructe pentru iarnă?

— Vreau să amintesc faptul că la ora actuală ritmul de însilozare a principalelor sortimente de legume și fructe devine tot mai intens. Pînă la 20 octombrie cartofii au fost însilozăți în proporție de 20%, ceapa 50%; e drept că la mere și la rădăcinoase însilozarea abia a început.

Aș vrea să subliniez un lucru: la o seamă de legume și fructe cantitățile pe care le vom însiloză în acest an vor fi sensibil sporite

față de anul trecut. Cu 40% mai multe mere, cu 33% mai multă ceapă, cu 25% mai multe rădăcinoase.

— Vă referiți la fructele și legumele proaspete?

— Bineînțeles. În afara acestora se va extinde desfacerea produselor semiindustrializate și a celor conservate prin suprașărare sau murare. De asemenea, se va mări cantitatea produselor deshidratate. Ne propunem ca produsele semiindustrializate și deshidratate să fie desfăcute în mod mai civilizată, adică să fie preambalate în ambalaje de capacitate mici.

— Nu credeți că pentru comoditatea gospodinilor și pentru un plus de civilizație ar fi bine să fie preambalate și produsele proaspete?

— Lucrul acesta l-am și început. Ceapa,

cartofii, merele le desfacem preambalat în fileu tubular, în capacități de 1—5 kg. Un aspect nou al activității noastre îl constituie livrarea produselor la domiciliu.

— Lansați vreun produs nou?

— Da, câteva. Amintesc doar două care, credem noi, se vor bucura de bune aprecieri din partea consumatorilor. Este vorba despre ceapa în acid lactic și despre borcanele de pikles. Acesta din urmă — un fel de salată din ceapă, morcovi, castraveți conservați într-o saramură condimentată — a întrunit aprecierile unanime ale specialiștilor.

Așadar, intențiile celor în drept să se ocupe de aprovizionare sînt cum nu se poate mai frumoase. Urmează doar să le vedem realizate.

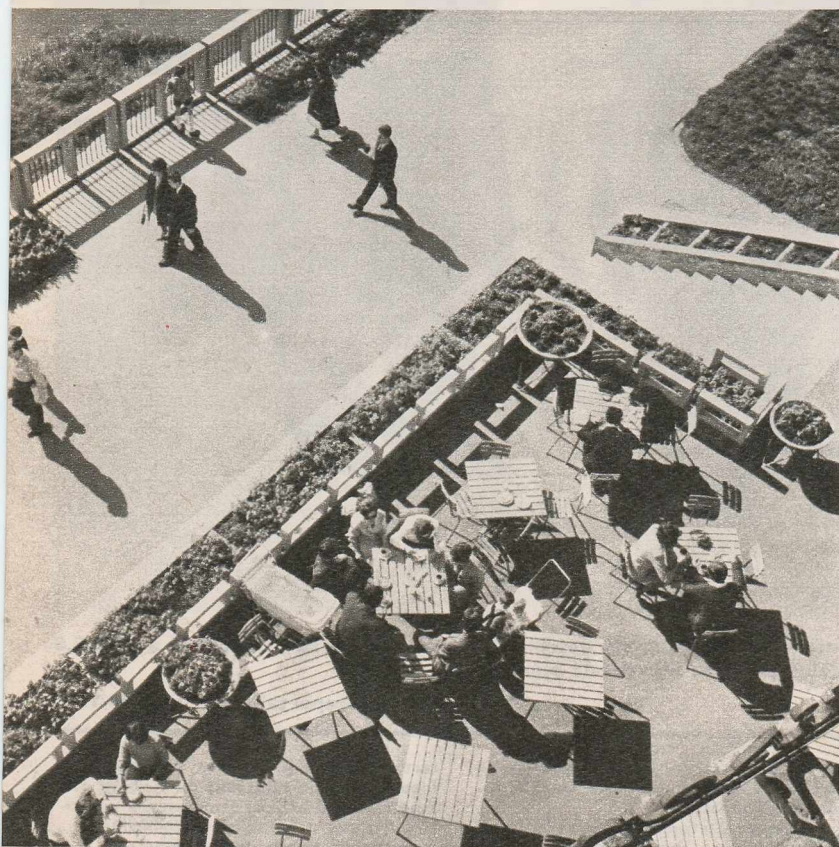
Gh. MINIȘAN

Sosirea avionului «TAROM» în cursa inaugurală a liniei aeriene regulate Beirut-București a prilejuit un moment festiv pe Aeroportul Băneasa, de la care vă prezentăm imaginea de față.



# ORASUL DIN VEST

de Mihai HETCO  
Fotografii de E. POPPER



La o parolă...

Și acum, ca și altădată, uriașa sferă vopsită în negru și auriu continuă să se-nvrtească în înaltul «Bisericii cu lună». Cîndva, pe la 1784, mecanismul scandalizase o parte a clerului care vedea în acea copiere a mișcării astrilor o îndrăzneală nemaipomenită. Au trecut aproape două sute de ani și globul cu pricina a devenit poate cel mai familiar reper al Oradei Mari («Unde ne întîlnim»? «La Biserica cu lună»), spre satisfacția descendenților meșterului Georg Ruppe. Și acum, ca și altădată, la colțurile străzilor aburesc coșulețe cu castane coapte, copiii aleargă, mușcînd — ciudățenie a ciudățeniilor! — din cocloașe uriașe de «flori-cele» lipite cu sirop sau miere. Și azi mai circulă cu grație fragilă tramvaie minuscule de o sonoritate infinit mai redusă decît a celor din Capitală, să zicem, după cum același sentiment de bunăcuviință, civilitate și liniște te însoțește, fie că hoinărești pe străduțele medievale, prin fața Palatului baroc sau prin parcurile cu stejari uriași. Siluetele pescarilor așteptînd cu stoicism capturarea unei «roșioare» în apele mereu transparente ale Crișului Repede au imobilitate de stampă... Impresie superficială de moment sau adevăr la îndemîna oricui? Orașul Oradea, orașul din vest, oraș de margine, a rămas doar cu acea eleganță — acum, după decenii, ușor yetustă — care-i era atît de familiară? Într-adevăr, aici graficele n-au spectaculozitatea de aiurea, săgețile lor nu pornesc cu impetuozitate pe verticală dar, căutînd, și nu prea mult, afli că ceea ce se face-atît de nou și de revoluționar pentru felul de a gîndi și existența Oradei încît ești silît măcar în parte

să renunți la prima impresie sentimentală.

## PARADOXUL DEVINE REALITATE

Industria în Oradea n-a existat. Se făceau doar pantofi și blănuri...

A fost un oraș de școli, de biserici și avocați. Micii meșteșugari și cele cîteva întreprinderi asigurau cît de cît piața locală, iar satele bogate din jur — piața cu produse alimentare. Restul se aducea de la Cluj sau București. Industrie? Orașul producea infinit mai multă elocință de barou decît curent electric, ceea ce putea să pară cult dar de loc practic.

De cîteva ani orașul e în expansiune. O întregă zonă din vestul său s-a acoperit cu zeci de blocuri de locuit. Mai în fund, înspre Criș, ceea ce aici părea dacă nu o imposibilitate măcar de domeniul viitorului îndepărtat, marea industrie: Uzina de alumina intrată în producție în 1965 (cu o capacitate anuală de 120 000 tone alumina calcinată), Centrala electrică de termoficare de 150 MW (ce trebuie dată în folosință pînă în 1969), Îngrășătoria de porcine care se preconizează a deveni o adevărată uzină de carne unde vor fi crescuți, îngreșăți și preparați în zeci de sortimente circa 100 000 porci anual. Șantierele, apropiate topografic, au exuberanța și dezordinea patetică știută: munți de materiale, pămînt răscolit și adevărate păduri de țevărie. În sus și-n jos circulă o armată de muncitori, maștri și ingineri veniți din toate colțurile țării. Olteni și moldoveni cu accent specific, mulți bucureșteni. Lo-

Suferințe cotidiene...



Investițiile în noile întreprinderi orădene se apropie de două miliarde lei (începând din 1962). Doar pentru Centrala electrică de termoficare ce se preconizează a fi gata pînă în 1969 se vor investi 793 milioane lei. Uzina de alumina care a început să producă în 1965 își va mări considerabil capacitatea pînă-n 1968 (180 000 tone alumina pe an). La «Solidaritatea» se construiește o nouă secție care va permite creșterea producției cu 450 000 perechi încălțăminte pînă-n 1968. Fabrica de zahăr (va intra în funcțiune în 1969) e deja în construcție. Investiții: 345 milioane lei. În 1968 va începe să producă și fabrica de mobilă: 20 000 garnituri convenționale anual.

cuiesc cu familiile peste drum, în «Cartierul de vest», pe care toată lumea îl cunoaște și-l pomenește numai sub numele de «Rogerius» (cronicarul medieval care a compus un «Carmen miserabile» în care deplînge devastarea Oradiei de către tătari la 1242). În depărtare se-nalță turlele vechiului oraș, încă uimite de această imixtiune. Cum a primit Oradea cele cîteva mii de familii? La început cu reticență. Gusturile nu se potriveau, felul de a fi al unora nu coincidea cu al altora. Nu puțini au regretat deprinderile de acasă, de pildă foarte mulți «regățeni» se plîngeau (nu-i de glumă!) de mîncărurile prea grase, sățioase, ardelenesti, de «goma» locuitorilor, de rezerva față de expansivitatea lor meridională. Au învățat însă să se cunoască. Inginerul și tehnicianul înlocuiesc tot mai mult în mintea taților și inimile fetelor profesiunea «liberală» de odinioară: avocatura. Căsătoriile între localnice și proaspăt naturalizații «orădeni» se continuă. A fi inginer la «Alumina» reprezintă un gir de respectabilitate (care la început s-a mai întîmplat să nu fie... respectat; au fost destul de numeroși și acei băieți care trezindu-se singuri într-un oraș nou, cu meserie și bani, și-au făcut de cap provocînd scandaluri sau bătăi prin localuri; de cîteva ani s-au mai potolit și mulți... s-au însurat).

Mă reîntorc la acest cartier fiindcă, după cum am spus, de el este legat noul destin de oraș industrial al Oradiei. «Modern și nou» sînt noțiuni care n-au exclus, din păcate, stîngăcia și lipsa spiritului de organizare. Așa de pildă acest cartier de 3 000 apartamente nu posedă un singur fir telefonic! După ora 11,30, seara, legătura cu centrul este întreruptă, tramvaiele și autobuzele nu mai funcționează. De doi ani se construiește un complex alimentară care ba se termină, ba se amină, fapt e că încă nu s-a deschis. «Nu prea există» trotuare (ca să ne exprimăm eufemistic), iar în mijlocul cartierului, chiar în fața noului spital de copii, ultramodern, care va fi dat în folosință la anul, tronează o uriașă grădiniță a unui localnic care crește niște verde de toată frumusețea! Parcă tot erau mai frumoase cîteva straturi cu flori și două-trei bănci. Diminețile, sute de oameni iau cu asalt niște vagoane anemice care merg literalmente la pas. Și iată Oradea în postura de metropolă supraaglomerată! Oare ritmurile accelerate ale constructorilor și neglijențele de tot felul nu se exclud?

#### EFFECTE INERENTE?

Da, a început să se construiască masiv în Oradea. Pînă-n 1970 vor mai fi date în folosință circa 6 000 apartamente în cartierele «Rogerius» și Cantemir.

Pînă la ora actuală s-au încheiat în oraș 231 de contracte pentru construcții de locuințe proprietate personală. Am fost martorul predării «la cheie» a unui bloc cu 80 de apartamente. Doleanțe erau: toți ar fi dorit parchete de stejar iar în baie vane «format normal» care, din păcate, nu se mai fac. (De ce? Cele existente au dimensiunea de 1 500 mm,



▲ Mai mult decît orice sistem de reclamă luminoasă ori sonoră, «Coursoul» Oradiei, ca și al oricărui alt oraș, este însuflețit de veșnic agitata tinerete.

cea ce la un anumit gabarit ridică... probleme insolubile).

Numărul salariaților la scara întregului oraș a crescut vertiginos ajungînd la cifra de 61 000 (de la 41 000 în '65). Totuși, raportat la creșterea totală a populației (1965 — 114 000 locuitori, 1967 — 125 000), sporul nu este concludent. Cauza? Foarte mulți salariați, muncitori etc. sînt navetiști, din afara perimetrului orașului. Din Sinnmartin, Sîntandrei, Oșorhei, Borș etc.

Numai la «Alumina», din cei aproximativ 800 muncitori, 175 fac naveta zilnic. Cei care vin de la Vadul Crișului trebuie să facă 6 km pe jos pînă-n Topșa pentru a lua autobuzul. Cei din Rogoz fac o mică plimbare de... 3 km pînă la Sîmbăta, unde de asemenea există o stație «I.C.O.». Efecte inerente, generate de dezvoltarea din ce în ce mai impetuoasă a unui oraș? Nu, neglijență crasă la același nivel edilitar-gospodăresc.

#### ORADEA CULTURALĂ

Așezare românească milenară, Oradea este amintită și de notarul regelui Bela al III-lea (așa-numitul «Anonymus»), care în «Gesta Hungarorum» amintește că peste Crișana domnea (sec. X-XI) ducele român Menumorut, care-și avea armata formată din țărani din obștii. A fost greu încercată Crișana. Dar de fiecare dată locuitorii ei au reclădit și-au dezvoltat acel sîmbure de credință și cultură care în vremi mai favorabile a izbucnit

propage lumina culturii, întemeind nu o dată cu bani proprii așezăminte de cultură. Episcopul Samuil Vulcan, fondatorul Gimnaziului din Beiuș, și nepotul său, Iosif Vulcan, întemeietorul de la 1865 al «Familiei», descoperitorul lui Eminescu, animatorul de la 1870 a «Societății pentru crearea unui fond de teatru român în Ardeal». În 1904, cu prilejul a 40 de ani de apariție a «Familiei», au loc, în cinstea lui, manifestații populare cum nu se mai văzuse poate de la 1848... Oradea este în același timp un vechi centru de cultură a populației

luminînd cu spiritualitatea sa acest colț al anticei «Dacia Felix».

Nicolae Olahul, ilustrul prelat de origine română, a studiat la Școala capitulară din Oradea. Mai tîrziu, în secolele XVII și XVIII, din școlile aceleiași Oradiei Mari au ieșit o serie de intelectuali români care s-au distins și-au strălucit la cele două curți împărătești. În secolul al XIX-lea publicistul Alexandru Roman (1826-1897) organiza viața literară a românilor din Oradea întemeind «Societatea de leptură a Junimei Romane» și tot la insistențele sale s-a creat la Budapesta o catedră de limbă și literatură română. A fost unul din fondatorii Academiei Române din București. Folcloristul Miron Pompiliu completează o lungă listă de ilustre nume la care vor mai trebui să fie adăugate cele ale vladicilor Oradiei, oameni luminați care în epoci de mare opresiune au știut, cu tact, inteligență și jertfire de sine, să

maghiare și germane din această regiune. Din părțile Oradiei sînt originare, după cum se spune, familiile Dürer și Bach. Iluștri cărturari ori poeți ca Ady Endre, Arany Janos, Szighligeti Ede, primul director al teatrului de limbă maghiară, întregesc imaginea despre un oraș cu adevărat de mare cultură și tradiție.

Oradea posedă azi un teatru de stat pe care nimeni nu s-a gîndit să-l boteze cu numele marelui om de cultură și patriot român Iosif Vulcan, după cum bustului său de bronz i-ar sta mai bine așa cum se cuvine, nu într-un părculeț ci în fața aceluiași lăcaș de cultură pe care el l-a făurit. Mai trebuie spus că la ora actuală nu există o monografie română a Oradiei, cu istoria, dezvoltarea și oamenii săi de seamă. În fiecare oraș care a însemnat ceva pentru cultura țării, profesori harnici strîng documente

(Continuare în pag. 6)

# ORASUL DIN VEST

— atestate ale unei nobleți de spirit. La Oradea există și un muzeu regional, și cercetători, dar o asemenea lucrare nu e în perspectivă. Cea mai recentă monografie datează din 1926 și aparține profesorului Petre Dejeu, azi om în vîrstă, care-și continuă cercetările. În marea bibliotecă regională el poate fi întîlnit zilnic. Nimeni nu apelează la el. În fața înaltului for al civilizației se vine cu argumentul de aur: cultură. Oradea îl are și trebuie să-și arate orgolioasă blazonul.

## PALI-BACI ȘI TRADIȚIA

Acest oraș de 125 000 locuitori n-a cunoscut, după cum am mai spus, marea industrie. În schimb cîteva ramuri de industrie ușoară (pantofărie și blănărie) au vechi tradiții. La «Solidaritatea», «Crișul» și «Artă» se face încălțăminte de lux. La «1 Mai» blănuri care se exportă în Anglia, Suedia, Elveția, Austria și R.F.G. Modelele și calitatea produselor acestor întreprinderi nu mai au nevoie de recomandări speciale. «Solidaritatea»-Oradea de pildă a ajuns aici sinonim cu eleganța feminină. Pe vremuri, în vechea clădire se afla fabrica de încălțăminte a unui oarecare Steiner — «Carmen» — de fapt un atelier semimecanizat, cu o producție de cel mult 1 000 perechi pantofi pe zi. Și atunci lucrătorii își cunoșteau meseria (ba poate chiar mai bine ca unii dintre tinerii de azi). Acum întreprinderea numără 2 300 muncitori și «scoate» circa 13 000 perechi pe zi. Mecanizarea cu benzile ei rulante și cu liniile tehnologice a simplificat munca desfășurînd-o în părțile sale componente, dar — și surprind o umbră de nostalgie pe fața interlocutorului meu care-mi furnizează aceste date — ca să te numești pantofar bun tot trebuie să iei calapodul în brațe și să lucrezi un pantof «de la început pînă la sfîrșit». «Pali-baci» (Brienyovsky Paul, 54 ani, maistru) știe el ce spune. De la 16 ani lucrează în întreprindere și i-au trecut prin mîna la pantofi să-ncați o țară. Și-mi mai vorbește despre mîndria lui de meseriaș de frunte căruia niciodată nu i s-a returnat măcar o pereche de pantofi! Da, da, pantofăritul și-a trăit traiul, mașina înlocuiește aproape total mîna, dar cîteodată, totuși, tinerii n-ar strica... Și mi se evocă din nou expoziții, premii cîștigate la București acum nu știu cîți ani.

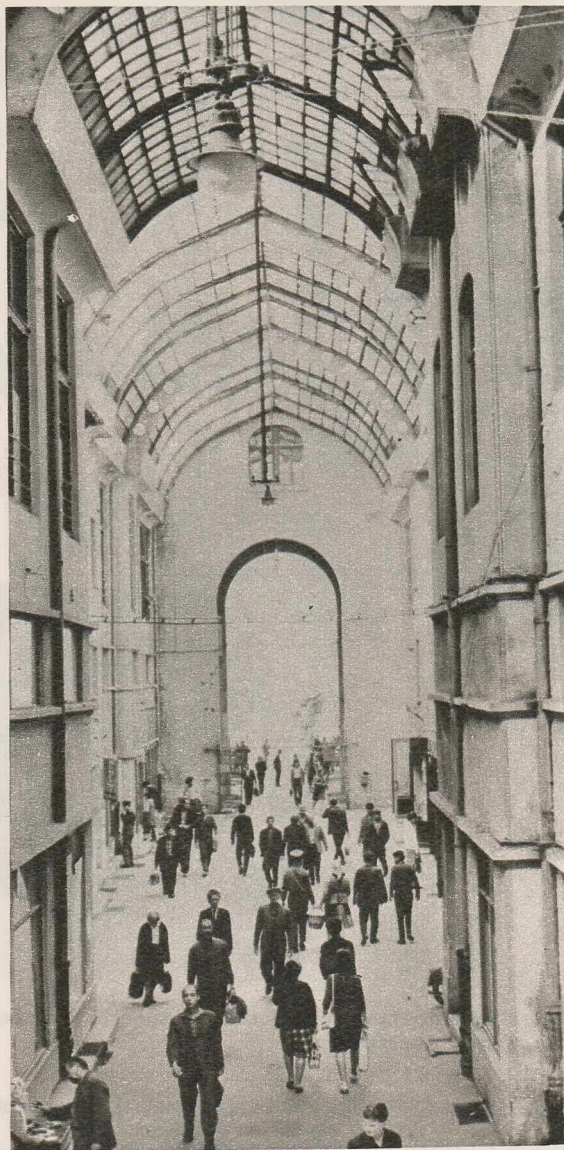
Mă gîndesc ce lucru bun este această dragoste de «firmă», de blazonul întreprinderii care te-a crescut și-n care lucrezi. În cazul de față, pe lîngă calitatea produsului intervin obligatoriu factorii reclamă și știința desfacerii și vînzării. Dar, să fim sinceri, cîți dintre noi știu care sînt pantofii «Solidarității»-Oradea?

## PE «CORSO», ÎNTR-O SEARĂ DE TOAMNĂ

— Așadar «provincie» nu e o noțiune perpetuată în zilele noastre de pesimiști, ea există cu adevărat? — Întreb pe amicul M.S., orădean get-beget, care din motive de pudoare și patriotism local mă roagă să nu-i redau decît inițialele.

— Da, bineînțeles, și n-ai decît să te plimbi sau să intri în cafenele («cafenele»,

vorba vine! Unde sînt vechile localuri în care puteai «face» un biliard, citi ziarul, bea o bere á la Oradea etc. Eu nu vedeam nimic rău în ele). O anumită atmosferă intimă și cordială, dublată de multă bunăcuviință, de sentimentul că «nu poți face orice fiindcă te știe lumea»,



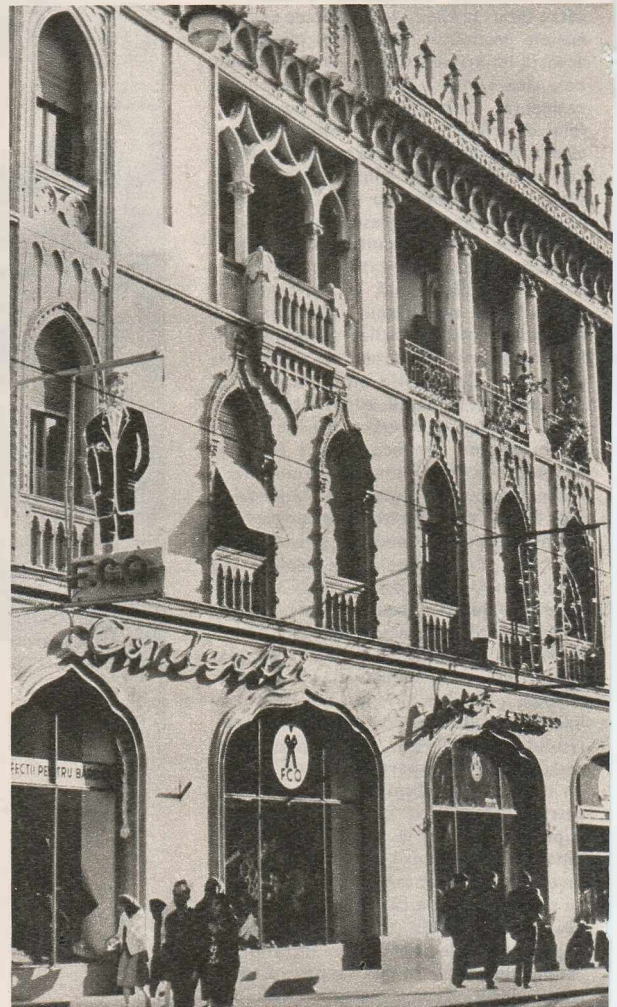
După cumpărături în marea pasaj acoperit al orașului: «Vulturul negru»...

dacă vrei, aceasta e provincia. Mai intervine la noi o știință a traiului în comun, al respectului reciproc, care i-a ajutat pe români și unguri să se înțeleagă și să se stimeze. Hărnicia bihorenilor nu-i deci o legendă. Nici eleganța orădenilor...

Într-adevăr, populația orașului, astăzi mult modificată de aflul de oameni veniți o dată cu instalarea noilor obiective industriale din toată țara, are o anumită gravitate și sobrietate, multă eleganță în ținută; băieții poartă invariabil, seara, costum închis iar fetele apre-



Peisaj inedit pînă mai acum cîteva ani. «Orașul vechi» a sfîrșit însă prin a-l adopta: se montează una din noile hale ale fabricii de zahăr, unitate ce e prevăzută să intre în funcțiune în 1969.



Cel mai reprezentativ oraș al barocului «tirziu» din țara noastră, Oradea, se mîndrește cu adevărate monumente de artă ca «Palatul baroc» construit între 1762 și 1770 de către arhitectul vienez Franz Anton Hillebrandt, biserica «Sf. Ladislau», terminată pe la 1733, ori impunătoarea clădire a «Sfatului», cu înaltul turn lucrat în tradiția medievalilor «Rathaus». În fotografie: fațada unei clădiri centrale la care se pot ușor distinge arcadele frunte ale unui gotic «flamboyant»...

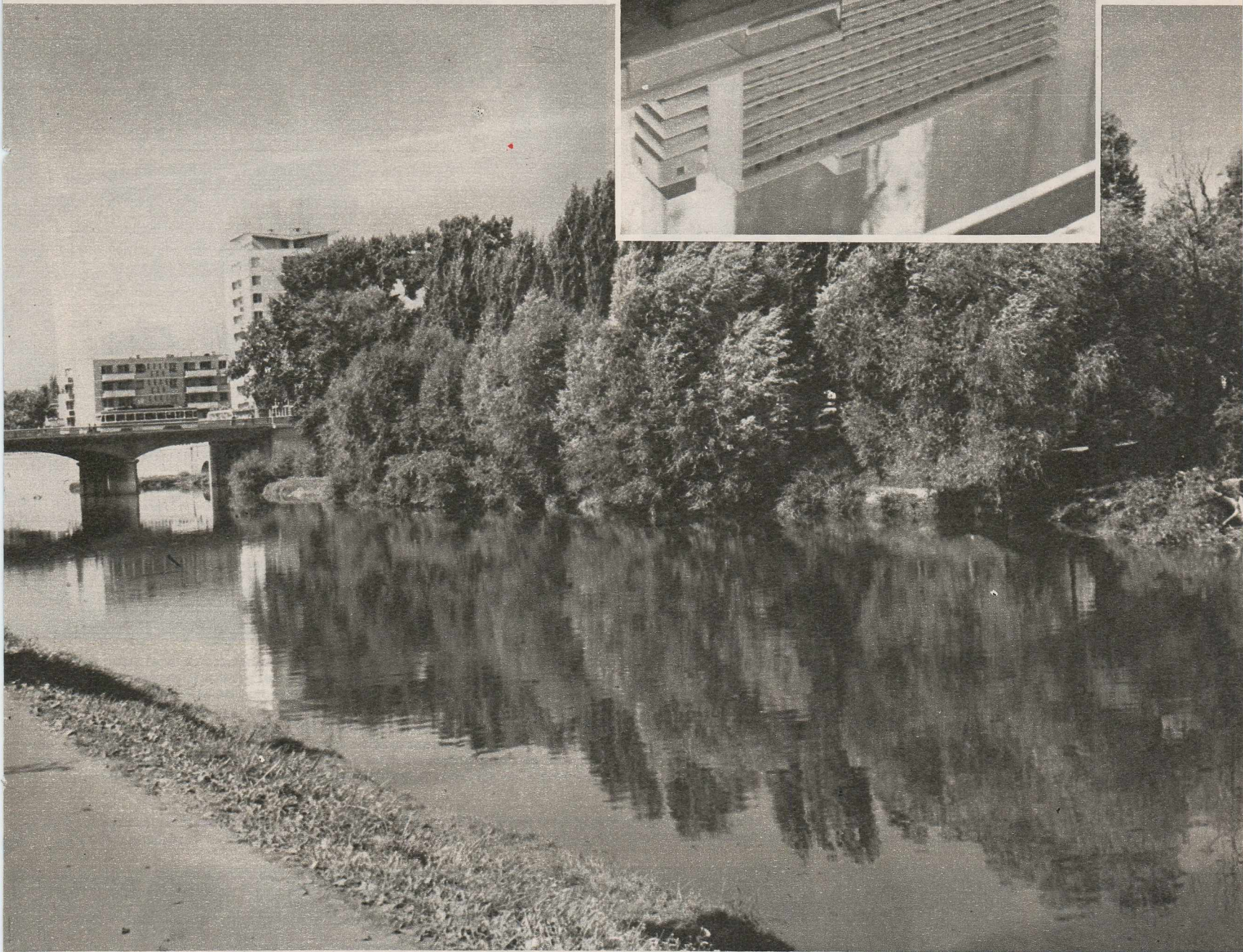
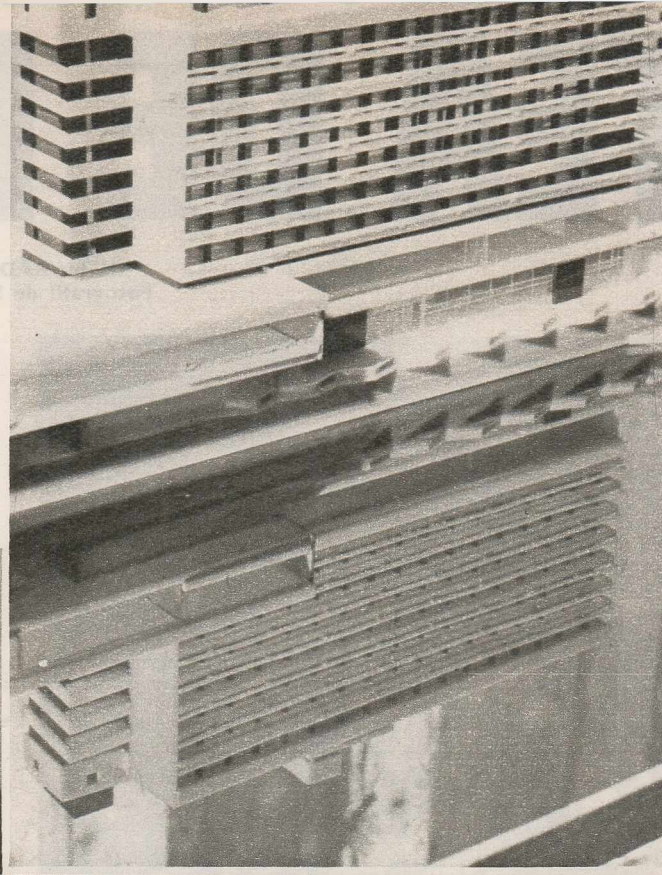
În 1963 s-a înființat Institutul pedagogic din Oradea. La început cu două facultăți — matematică și filologie — și 171 studenți. Azi funcționează patru facultăți (s-au adăugat cele de istorie-geografie și educație fizică) iar numărul studenților a ajuns la 716. Clădirea imensă a institutului e complet renovată. Un mare complex studentesc (cantină cu 800 de locuri, cămin, terenuri de sport etc.) va fi dat în curînd în folosință. Aflăm că vor apărea, sub auspiciile institutului, o monografie despre Iosif Vulcan (autor — Lucian Drimba) și monografia revistei Vatra (autor — Zaharia Macovei). Pe cînd totuși o mare monografie a Crișanei și Oradiei?

L-am cunoscut pe Cristina Flaviu — mastru, om de 36 de ani, care colindă șantierele țării de două decenii. A lucrat la Combinatul de cauciuc-  
Onești, la Rafinăria nr. 10, la Combinatul chimic-Borzești, la Combinatul  
de îngrășăminte azotoase Tr. Măgurele, în sfârșit, la Uzina de alumina-  
Oradea. Peste tot cu soția sa, de profesie sudoriță, și cu cei doi copii.

— Așadar, te-ai hotărât să rămii aici? Ai obosit?

— Vine și pentru constructor o zi când îl tentează un oraș, vrea să se  
așeze. Am nevastă și copii aproape mari. Apoi, Oradea e un oraș minunat.  
Liniște, oameni serioși, atmosferă sobră. Aici rămân.

— Pozează un apartament cu trei camere elegant mobilat și urmează,  
împreună cu soția, o școală de maiștri. Cîștigă bine, face călătorii, merge  
la pescuit de păstrăvi în munți. «Oradea, oraș izolat? Oradea e la fel  
de apropiat de «centru» ca oricare alt oraș. Ca Brașovul de pildă».



De fapt Crișului Repede i s-ar potrivi tot atît de bine și epitetul «Cristalin». În fotografie: vedere de pe Criș.

Băile Felix și 1 Mai sînt cunoscute încă de pe vremea romanilor. Izvoare  
le termale de aici au mari efecte curative în afecțiuni ale aparatului  
locomotor, cardiovascular, boli de piele etc. La 1465 Ianus Panonicus,  
poetul favorit al lui Matei Corvin, lauda ditirambic stațiunea.

E drept, apa are temperatură constantă, efectele sînt salutare; «Nim-  
phasa lotus thermalys» — plantă unică în Europa — înflorește mai de-  
parte, dar instalațiile și canalizarea au 150 de ani! Nu există nici cinema-  
tograf, nici teatru în aer liber. Să ne mai mirăm că-n ultimii o sută de  
ani nu s-a mai găsit un alt poet amator să cînte stațiunea?

ciază și nu prea «minijupa». Cîte un  
pantalón «tirolez» sau o pălărioară verde  
cu-n fel de pămătuț cu pretenție de coadă  
de capră neagră ne avertizează că totuși  
Oradea este un oraș mult vizitat și de  
turiști străini... Se stă mult «la o parolă»,  
dar au dispărut preparatele culinare atît  
de intens și nostalgic evocate de toți:  
gulașul à la Oradea și turnedoul à la  
Crișana...

\*

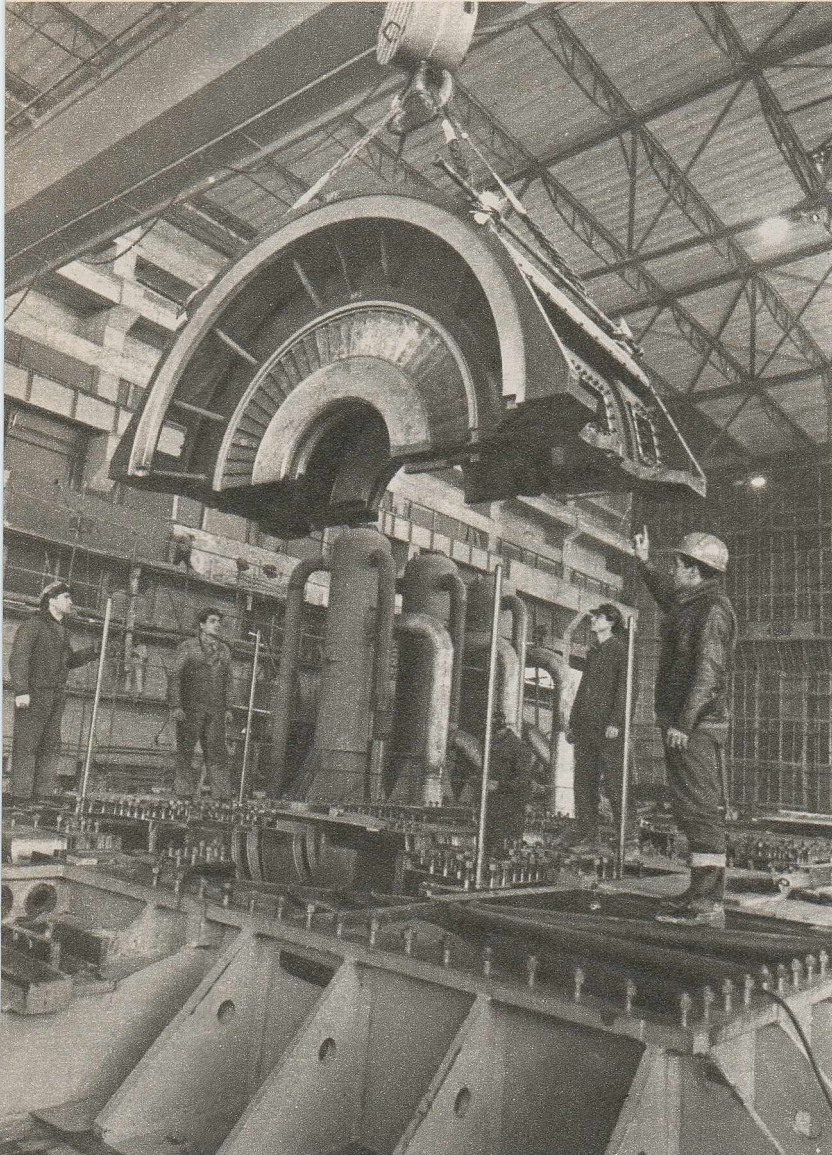
Așadar, a doua natură a orașului  
Oradea, care tinde să devină dominantă,

se creează acum. I-a fost atașat un imens  
plămîn — Cartierul de vest — care-l ajută  
să respire contemporan. Palatul baroc  
al lui Hillebrandt se învecinează înde-  
aproape cu un grup de clădiri a căror  
caracteristică este marea lor funcționali-  
tate. Din turnul secularei primării se  
văd argintînd clădirile «Aluminei». Trecut  
și viitor își dau mîna într-un deplin  
acord, deși acomodarea, s-a văzut, nu e  
lipsită de greutate. Ele sînt depășite însă  
din mers, printr-un armonios efort co-  
mun. Este și aceasta dovada adevăratei  
civilizații a unui oraș.

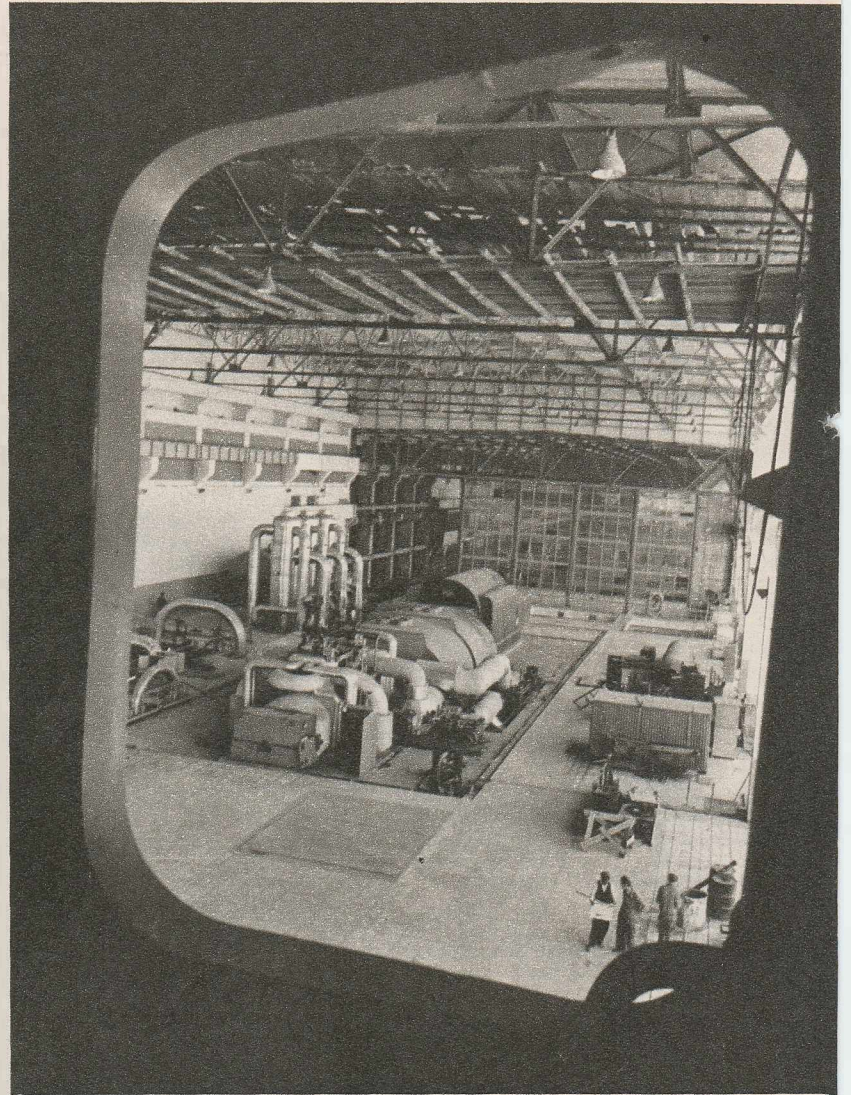


# STEA DE PRIMA MA

de N. RĂDULESCU  
Fotografii de S. STEINER

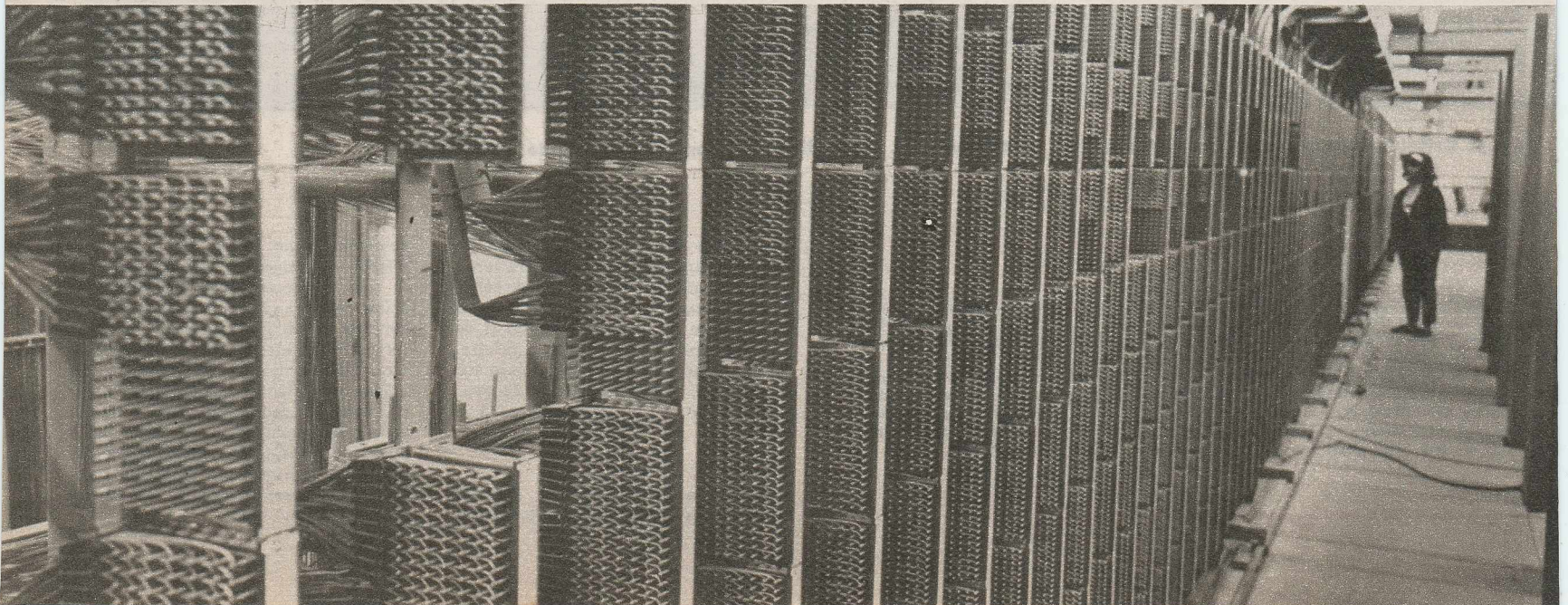


○ fotografie-document realizată la începutul acestui an, când au început lucrările de montaj ale agregatului de 315 MW. Încă de pe atunci se putea spune cu precizie care vor fi caracteristicile tehnice ale instalației. Una dintre ele: consumul redus de metal în comparație cu al altor lucrări de același tip realizate pînă în prezent la noi în țară.



Constrîns să urmeze un drum sinuos prin conducte de oțel (dimensionate astfel încît să reziste la mari presiuni), aburul produs în cazane își transmite în turbină impresionanta sa forță. «Neașteptat de mic față de puterea lui» — va spune, probabil, un nespecialist văzînd această imagine. «Unghiul de vedere al aparatului fotografic e de vină» — vom răspunde noi. Și, la urma urmei, ceea ce contează în primul rînd este puterea agregatului, care întrece pe cea a hidrocentralei de la Stejaru (210 MW) și pe cea a tuturor celorlalte douăsprezece hidrocentrale de pe Bistrița luate împreună.

○ parte din «creierul» centralei ale cărei părți componente, aflate în strînsă corelație funcțională, n-ar putea da randamentul optim decît prin supravegherea de către un sistem electronic conceput și realizat la cel mai înalt nivel tehnic. Lungimea totală a firelor de legătură din respectiva instalație: 480 km.



# RIME

Nici o imagine a energiei distribuite pe suprafața unei țări nu e mai expresivă, mai plastică, decît cea izvorîtă din analogia cu cerul înstelat. Dintr-un cer cu stele de toate mărimile, suprapus pe fundalul de cîmpii, munți și dealuri al României, se desprinde scînteia albă a electricității care dă energie orașelor, uzinelor, șantiierelor. Avem constelații distincte: Bistrița, Argeșul, și mari aștri solitari din care rețeaua compactă a sistemului energetic național rupe în fiecare noapte milioane de scînteii, trimițînd în cele mai îndepărtate locuri tot atîtea fărîme de zi: Borzești, Ludușul, Paroșenii, Craiova. În răstimpuri harta acestui cer de stele și constelații trebuie corectată prin adăugarea unor nume noi.

A fost cazul cu Brazi, cu București-Sud, cu Sadu, Firiza. Astăzi înscriem din nou Craiova. Fiindcă aici s-a aprins de curînd o nouă stea de prima mărime: cel mai puternic grup electrogen instalat la noi, agregatul de 315 MW. Pentru a caracteriza acest uriaș, nici o metaforă nu ni se pare potrivită. Poate doar cifrele bilanțiere. Iată cîteva:

315 MW înseamnă mai mult decît puterea instalată a tuturor hidrocentralelor de pe Bistrița luate împreună, mai mult decît a Hidrocentralei de pe Argeș și mai bine de jumătate din aceea a hidrocentralei de pe Lotru, care va fi cea mai mare din cîte se pot realiza pe rîurile noastre interioare. Două milioane de kilowat-ore anual (cît va produce agregatul craiovean) reprezintă o cantitate de energie comparabilă cu întreaga producție de energie electrică a României în anul 1950 (2 113 000 kWh). La instalarea grupului electrogen de 315 MW de la Craiova s-au excavat nu mai puțin de 10 000 000 mc de pămînt, s-au turnat peste 150 000 mc betoane și s-a montat o cantitate de armături metalice pentru al cărei transport ar fi fost necesar un tren cu... 3 000 vagoane. Coșul de fum al cazanelor măsoară 200 de metri înălțime, înscriindu-se printre cele mai înalte lucrări de acest gen din țară. De remarcat încă un fapt: față de consumul de metal pe megawat înregistrat la montajul celor cinci grupuri electrogene anterioare de la Craiova (însușind împreună 350 MW) noul turboagregat de 315 MW înregistrează un coeficient mai mic cu 35 la sută.

\*

Grupul electrogen pus în funcțiune recent la termocentrala din Craiova va avea, nu peste mult timp, un frate german. Aceleași echipe de montori, proiectanți, constructori, tehnologi care



Ar trebui consemnate multe nume de oameni care au depus un efort substanțial de creație la realizarea turboagregatului craiovean. Noi vom înscrie aici doar două dintre acestea: inginerul Ioan-Virgil Bucur (dreapta) și maestrul Mircea Uță care au lucrat la asamblarea turbinei în trepte a agregatului recent dat în funcțiune și continuă munca la montajul turbinei nr. 2, operație de egală finețe cu aceea a montajului unui cronometru de precizie. Pînă la sfîrșitul anului curent acest al doilea agregat de 315 MW va fi gata pentru probele tehnologice.

și-au verificat măiestria profesională în timpul lucrărilor celui dintîi depun acum eforturi susținute pentru a izbucii să dea viață celui alt, înainte de termen și la un preț de cost mai scăzut. Craiova

devenită de pe acum stea de primă mărime în constelația energiei românești își va spori deci și mai mult forța și strălucirea. Cum (repetăm) nici o metaforă nu ni s-a părut potrivită spre a

caracteriza monumentală lucrare tehnică de la Craiova, publicăm alături cîteva fotografii. Dar oare acestea vor putea sugera un tablou cît de cît exact al uriașului?

pornind  
de la  
o scrisoare

Elena N. Vasile din Ploiești, str. 23 August nr. 38, în vîrstă de 57 ani, cu o pensie de invaliditate în valoare de 350 lei, își crește într-un subsol nepoțica, abandonată în urmă cu opt ani de Lucia, de fata ei. Despre acest lucru ne scrie, cerindu-ne ajutor.

Fiica ei și-a părăsit soțul și copilul plecînd la Galați. N-o interesa ce-a lăsat în urmă. Voia, bineînțeles, «să-și refacă viața». Tribunalul Ploiești a hotărît să lase fetița în grija bunicii, obligînd pe mama fugară la plata unei pensii lunare de întreținere de 210 lei. Dar Lucia M. Iliescu (îi dăm întreg numele, după cum îi dăm și ultima adresă: Galați, str. Spiridon Vrînceanu nr. 3) n-avea chef «s-arunce banii-n vînt». A-nceput să schimbe serviciile, doar-doar i s-o pierde urma. De la Distribuirea petrolului Galați la întreprinderea «Combustibil», de aici la T.A.P.L. din aceeași localitate, apoi în altă parte. Ultima oară lucra la fabrica de conserve Zagna-Vădeni, rn. Brăila. Apoi a dispărut...

Dar bunica perseverează. Grija pentru cea mică, pentru nepoată, pentru viitorul ei, o face să solicite mai departe sprijinul Procuraturii reg. Galați. N-a primit răspuns de zece luni!

Cine o cunoaște pe numita Lucia M. Iliescu să ne răspundă. O femeie care-i crește fetița și care din întâmplare e și mama ei ar vrea s-o revadă.

H. MIHAI

## telegrafic

Cu mandatul 1 402 depeș la Oficiul P.T.T.R. nr. 41 din Capitală se expediau telegrafic la Deva 200 lei. Oficianta Maria Brănci asigură pe expeditor că banii vor ajunge după o oră, o oră și jumătate, la destinatar.

A trecut însă nu o oră ci exact o lună și banii n-au mai ajuns. În schimb s-au întors... la expeditor. Dar nici acesta nu i-a putut încasa decît după ce a prezentat dovezi că este una și aceeași persoană cu... el însuși.

Și toate dintr-o «mică» neatenție a operatoarei care pe lîngă faptul că a transmis greșit atît numele destinatarului cît și al expeditorului, a omis să comunice și numărul imobilului unde trebuia să ajungă banii.

Neglijență, scăpare din vedere? Nicidecum! Aceasta nu e prima... De curînd Maria Brănci a primit o pedeapsă prin care i se desfăcea contractul de muncă pentru abateri repetate, însușire de bani etc. Scurt, telegrafic. De astă dată cu adresa scrisă... corect!

I. STRĂUT

În timp ce primul satelit artificial zbura deasupra Iașului, pe o bancă, în poeticul Copou, un copil, Eugen Popa, studia cerul. Era abia în clasa a V-a dar a reușit să stabilească cu exactitate orele, minutele și secundele cînd satelitul va zbura, în zilele următoare, deasupra orașului său. Rezultatele obținute le-a trimis spre verificare la «Știință și tehnică». Un concurs organizat de această revistă s-a soldat, astfel, cu un premiu: primul lui premiu I. Ulterior a mai luat și altele: I (de două ori), II și III la Concursurile naționale de matematică, iar la Olimpiadele internaționale de la Berlin și Sofia premiile II și III. Acum are 17 ani.

\*

În 1967 — spun scrierile Societății de științe matematice — la etapa locală a Concursului de matematică pentru elevi s-au prezentat 25 175 de concurenți din 905 școli situate în 395 centre. Au fost selecționați pentru etapa regională 4 275 elevi, iar dintre aceștia au ajuns să concureze în etapa finală 276 din 159 școli situate în 81 de localități. Dintre ei, 15 au obținut între 35 și 40 puncte din 40 posibile. (Să notăm, pentru a înțelege mai bine valoarea selecției și puterea «microbului», că mulți elevi care n-au reușit să depășească etapa regională au insistat — cu lacrimi în ochi! — să poată intra în etapa finală «hors concours», numai și numai pentru a-și verifica posibilitățile în competiție cu «virfurile virfurilor».) Dintre cei 15, patru par a fi excepțional dotați, și anume: Eugen Popa, Dan Voiculescu, Dan Ralescu și Nicolae Manolache. Recent, buchetul acesta de tineri a adus în țară cîteva premii internaționale obținute la Belgrad. Bravo lor!

Bazil DUNĂREANU

folosiți  
cutiile  
poștale!

Dintr-un (fals) prospect de reclamă al Direcției P.T.T.R.: «a) memorați data și anul nașterii părinților folosind în timp util telegramele și imprimarele de felicitare; b) scrisorile tip care începeau cu comunicarea stării vremii în localitatea expeditorului (copilul matur) și continuau cu solicitarea relațiilor meteorologice din localitatea de destinație (a părinților), sfîrșind cu al dumnevoastră etc., au fost epuizate; c) către părinți pot fi folosite, cu încredere scrisorile cu marcă de 55 bani în locul avizului telefonic de 3 minute și a cărților poștale; d) (și ultima) nu mai cereți bani de la părinți, ci mai ales trimiteți-le folosind serviciile verificate ale mandatului telegrafic».

Ce spun beneficiarii acestui prospect, odraslele aflate departe de casa părintească: a) «Îi scriu mamei, rămasă singură la Tecuci, din cînd în cînd, cîteva rînduri. Nu prea am timp. Muncesc și învăț la școală» (Șt.G., fierar betonist); b) «Trimit lunar acasă 200 de lei. Cred că merită atîta lucru» (I.P., contabil); c) «Cel puțin o dată pe an merg la Ostrov (la culesul viilor) și atunci le spun tot ce am de

spus» (H.A., dispecer la o mare uzină bucureșteană); d) «Sînt primul intelectual din familie și profesia mea e toată viața mea. Ce-aș putea să le comunic din toate astea părinților mei?» (D.M., cercetător, tată a doi copii încă minori); e) «Sînt deseori nevoia să fiu sentimentală în scrisorile pe care aș vrea să le scriu către părinți și de aceea, poate, isprăvesc prin a le trimite doar cîte o felicitare de ziua lor de naștere și de Anul nou» (E.I. M., medic pediatru).

Ce scrie mama odraslei celei mari, plecate la București: «Știu că acuma la București e toamnă. Și aici la noi e la fel. Știu că a plouat și poate că și-ați găsit și tu un fiș-fiș pe potrivă. Of, ai crescut mare și tot eu trebuie să am grijă de tine. De aceea te rog să nu ieși din casă fără flanelă. Răceala intră ușor în corp și iese tare greu. Mi-ai promis că o să-mi scrii mai des. Să nu-mi scrii că pe acolo plouă. Mulțumesc. Citesc și eu ziarele, ascult radioul, văd la televizor de unde ne vine ploaia, bat-o norocul, cît tocmai acum s-au găsit să desfășoare strada aici la noi în piață. Mai bine scrie-mi ce-ți mai face familia, dacă te-ai lăsat între timp de fumat și cînd îți vine moștenitorul. Și, te rog foarte mult, scrie-mi mai des. Pe la voi nu sînt cutii poștale? Folosește-le, nu le oculi!»

Răspunsul odraslei către mama sa: «Îți jur cu martori că am să-ți scriu la șapte zile o dată, că tot voiam eu să țin un jurnal intim. Cît despre vreme...»

V. ARACHELIAN

comoara  
din dosarul  
3 972

Dosar 3 972. Reclamant: Constantin Colea. Pîrit: Constantin Constantinescu. De un an aproape reclamantul n-a avut o clipă de liniște. A pierdut un lucru la care ține ca la ochii din cap. De aceea s-a adresat justiției.

La bară apare pîritul. Cere instanței să i se admită proba cu martori în combaterea acțiunii reclamantului. Ședința se amîna. Reclamantul e copleșit de o durere nemărginită. Caută martori. Cu luminarea îi caută. Și, ca un făcut, în tot Bucureștiul nu găsește un singur om pentru a veni în ajutorul său. Pîritul în schimb e mai norocos. Vine în ședință cu un martor. Cu un ajutor. L-a scos din producție pentru a-l aduce la bară. Martorul spune că a văzut cu ochii lui și a auzit cu urechile sale că în toamna lui '66 comoara pe care reclamantul a împrumutat-o pîritului i-a fost dată de către acesta din urmă stăpînului ei. Stăpînul — reclamantul — spune martorului, a zis: «Bine că mi-ai adus-o că vreau s-o vînd». Reclamantul susține sus și tare că lucrurile nu stau așa, că e dispus să meargă pînă în pinzele albe, să piardă bani, să piardă timp, să piardă orice. Va face totul pentru a-și regăsi comoara.

În cele din urmă, după hotbateri se confruntări, instanța hotărîște: se respinge acțiunea ca nefondată. Cu recurs în 15 zile de la comunicare.

O durere nemărginită a pus stăpînire din nou pe sufletul reclamantului. Oare nimeni din țara aceasta n-o să-i facă dreptate? Îl chinuie o întrebare: i se va admite recursul?

Sînteți, desigur, curioși să aflați care este obiectul acestui proces. Nici mai mult, nici mai puțin: o... foarfecă manuală de tăiat tablă. Fără comentarii.

G. SÎMBĂTENI

copiii sînt  
privilegiați

«Transfocator» nu e ceea ce credeam. Este pur și simplu o «Săptămîna» programată o dată la două săptămîni, redusă de la o oră la 45 de minute și coafată cu un generic nou. La prima ediție, interviurile au reprezentat singura componentă cu adevărat izbitoare. Și cele acordate de așii cardiologiei din țara noastră, și cele obținute la Moscova de Alexandru Stark, dar mai cu seamă declarațiile participanților la Colocviul Brîncuși. Pe aceștia din urmă i-am văzut cu adevărat ca prin lentila care anulează distanțele și care a împrumutat numele său emisiunii: din față, într-o postură degajată, fără nici un intermediar între ei și noi, formulîndu-și ideile pe măsură ce le expuneau. Dacă aici s-a găsit modalitatea adecvată, reportajul e departe de ceea ce ar trebui să fie. Literaturizarea excesivă, interminabila vorbărie încercată de metafore sînt improprii genului abordat. Cel mai flagrant exemplu de prea «frumos», prea «aranjat» dar nesemnificativ l-au constituit secvențele de la fabrica de cabluri. Tîrgul de la Plovdiv este, credem, interesant, dar ce rost avea să se deplaseze o echipă a Televiziunii pînă acolo o dată ce a trebuit să ne multumim cu declarații în acest sens, în lipsa unor imagini concludente?

Dacă mediocritatea unor rubrici așază de la început «Transfocatorul» printre emisiunile oarecare, tratarea țipătoare, lipsită de decență, a unui sacrificiu uman este intolerabilă. O femeie și-a dat viața pentru a salva un copil. Indiscret, stăruitor, «Transfocatorul» înregistrează avid vocea întretăiată de plîns a soțului, palavrele nesemnificative dar interminabile ale cumetrelor, imaginea copiilor orfani, chipul înlăcrimat al unui băiețel. Cineverit-eul este un admirabil instrument de investigație, dar folosirea lui presupune simțul măsurii, un anumit bun-gust. Altfel, spectacolul devine de-a dreptul penibil.

Sperăm că «Transfocatorul» va fi îndreptat și spre evenimentele majore ale actualității politice internaționale. De la dispariția neexplicată a «Panoramicii», care le mai aborda din cînd în cînd, ele nu se bucură de altă atenție decît cea implicată de consemnarea fugitivă în teleshow.

În sfîrșit, asta e. Nepunctual (fără nici o justificare) la prima întîlnire, «Transfocatorul» are cel puțin onestitatea de a nu ne crea iluzii pe care după cîteva ediții să le spulbere. Destule emisiuni au parcurs această cale de-a-ndaratele.

Nu putem deci să nu ne bucurăm constatînd că sînt totuși unele, de pildă concursul «La șase pași de o excursie», care își respectă promisiunile inițiale. La vîrstă pregătirii în vederea primului concurs serios din viața lor — examenul de admitere la liceu — elevii sînt chemați să-și verifice cunoștințele școlare, cultura generală, îndemînarea, perspicacitatea, într-o întrecere inteligent concepută și realizată cu o desăvîrșită acuratețe. Nu e de altfel un secret sau o nouă că tinerețului școlar e tratat în multe dintre ceasurile consacrate lui cu un respect pentru discernămintul și puterea sa de înțelegere pe care noi, adulții, îl putem invidia. Mereu proaspătul și interesantul «Studio al pionierilor», emisiuni literare de nivel ridicat cum a fost prima dramaturgie a unor întîmplări din viața lui Darie, eroul lui Zaharia Stancu, emisiunile în sprijinul studiului școlar care combină abilitățile transmișiei în direct de la Muzeul «Grigore Antipa» cu filmele documentare sînt numai cîteva asemenea exemple. Dar copiii cresc. În căutarea celor mai ferice formule de abordare a complexei problematice a adolescenței «Clubul tineretii» încearcă mereu alte modalități de prezentare. Rezultatele acestei căutări continue sînt uneori admirabile (vezi emisiunea «Prima impresie contează» — concepută ca recitalul a doi tineri actori talentați).

Vine însă și vîrstă maturității, cîreia Televiziunea nu pare să-i mai acorde aceeași prețuire. Nu punem la îndoială existența telespectatorilor care, în scrisori împănate cu expresii pitorești ca «măi nene» sau «mai las-o, dragă», protestează împotriva avalanșei de muzică simfonică în timpul Festivalului «Enescu» sau formulează pretenții năstrușnice în legătură cu programele. Atunci însă cînd sînt aproape singurii cărora li se răspunde prin «Poșta Televiziunii» începem să ne temem că e ceva în neregulă în privința aprecierii față de nivelul de înțelegere al telespectatorilor. Ideea că, pe undeva, ei sînt tratați cu oarecare condescendență este întărită de neglijențele admise în toaleta anumitor emisiuni. Gala UNICEF de la Helsinki a fost oare o transmisie în direct? Cum în alte țări nu figura în programele zilei iar imaginea aducea grozav a tele-recording avem toate motivele să ne îndoinm. Oricum însă, dacă ar fi existat un minimum de preocupare pentru o prezentare îngrijită s-ar fi putut asigura o traducere completă și corectă. Ceea ce ni s-a oferit a fost sub orice critică: greșeli peste greșeli, omiterea sau denaturarea tuturor frazelor mai dificile, stîlcirea numelor (ați auzit de compozitorul Jean Sibelius?) etc.

Ultima emisiune de la «Varietăți» ne-a făcut să ne întrebăm dacă, după opinia Televiziunii, există sau nu un prag de jos al umorului, o limită sub care nu se poate coborî fără să cazi într-o vulgaritate intristătoare și, evident, fără nici un haz. Actorii și cîntăreții inezestrați, puși să debiteze versuri șchioape, agramate, lipsite de orice tîlc... Păcat de ei și păcat de noi!

Felicia ANTIP

## CE PĂRERE AVEȚI?

Ca și în anii trecuți, revista «Flacăra» vrea să vă cunoască părerea CARE SÎNT CEI MAI BUNI ACTORI ROMĂNI ȘI STRĂINI AI ANULUI? CARE SÎNT CELE MAI BUNE FILME PE CARE LE-AȚI VĂZUT ÎN 1967?

Răspunsurile — care vor fi trimise pe adresa redacției pînă la data de 1 decembrie 1967, cu mențiunea pe plăc Pentru ancheta «Flăcării» — trebuie să cuprindă părerile dv. privind:

- 1) Cel mai bun actor român de film văzut în 1967.
- 2) Cea mai bună actriță româncă de film văzută în 1967.
- 3) Cel mai bun actor străin de film văzut în 1967.
- 4) Cea mai bună actriță străină de film văzută în 1967.
- 5) Cel mai bun film românesc văzut în 1967.
- 6) Cel mai bun film străin văzut în 1967.
- 7) Cel mai bun actor român de teatru văzut în 1967.
- 8) Cea mai bună actriță româncă de teatru văzută în 1967.
- 9) Cel mai bun interpret român de muzică ușoară ascultat în 1967.
- 10) Cea mai bună interpretă româncă de muzică ușoară ascultată în 1967.

Rezultatele acestei anchete vor fi publicate în numărul nostru de Anul vi.

## carte

Un nou debut în domeniul romanului: N. Popescu-Bogdănești se înfățișează — după o îndelungată activitate publicistică — cu un roman inspirat de evenimentele primului război mondial, de luptă a maselor pentru alungarea coterpitorilor și întregirea pămîntului patriei, în care doctul viețiar are un scou remarcabil. **Omor suzabil!**... — acesta este titlul romanului — indică în nume de reținut în contextul prozei noastre.

Toma George Maiorescu și-a făcut îndreptățită faimă din a lua interviuri unor mari personalități ale vieții și culturii contemporane (de la Argezi la Iohov, de la Sadoveanu la Gherman Ițov, Niemayer, Șerban Cioculescu, Hlopkov, Ciuhrai și alții), totdeauna interesante, conduse cu pricepere și act, făcîndu-ne martorii unor dialoguri pe care le-am urmărit cu atenție. Aproape toate aceste interviuri, discuții, coocivii au fost adunate într-un volum de Dialoguri a căror lectură înlesnește ntliniri cu reprezentanți dintre cei mai autorizați ai artei și culturii contemporane.

George Mihail Zamfirescu și teatrul e titlul monografiei pe care silvia Cucu o închină dramaturgului, publicistului teatral, animatorului și regizorului care a fost autorul Maidanului dragoste. Dacă în monografia lui Valeriu Răpeanu din 1958 se daăea un nun profil de ansamblu al omului și crititorului, aici se adăncește o latură a personalității lui, în toate datele ei. Biografie a operii lui G.M. Zamfirescu i a scrierilor despre el, o cronologie umară întregesc lucrarea, din care nu ipesun un număr de ilustrații fotografice xpressive.

## muzică

Dirijorul sibiian Henry Selbing, la upitru Filarmonicii, ne prezintă un rogram atractiv deși cam dificil. Vom sculta, în primă audție, una dintre ele mai recente lucrări ale lui Mihail vdrăciuc, «Divertismentul-serenadă, op 03»; Concertul pentru vioară și orhestră de Alban Berg, cunoscutul pnotor al dodecafonismului, va avea ca olisic pe violonistul polonez Tadeusz /ronski; în incheiere — strălucitoarea imfonie a Illa, «Scopiana», de Felix Mendelssohn-Bartholdy (28 octombrie, ala Ateneului).

Orchestra Camerata a Conservatorului «Ciprian Porumbescu», a cărei ogată și interesantă activitate am mai vut prilejul s-o subliniem, programează ub conducerea lui Dumitru Pop, în primă audție, o amplă lucrare polifonică din muzica preclasică, «Singingde Geographie» (în traducere ad litteram: Geografie cîntînd), de Telemann. Concertul se bucură de concursul a doi emarcabili soliști: Arta Florescu și Pere Ștefănescu-Goangă (29 octombrie, tiudioul Conservatorului).

Programul concertului Orchestrei imfonice a Radioteleviziunii cuprinde rei piese foarte iubite din literatură muzicală universală: Uvertura «Egmont»

de Beethoven, Concertul pentru vioară și orhestră de P.I. Ceaikovski (solistă Cornelia Bronzetti) și Simfonia I de George Enescu. Dirijează Iosif Conta.

## cinema

Subteranul. După un scenariu de Ioan Grigorescu, regizorul Virgil Calotescu («Camera albă») a realizat unul din filmele de prestigiu ale producției noastre pe 1967. Eroii ne transmit tensiunea unei dezbateri insuflăte despre înțelegeri diferite ale valorilor etice, despre sincerități și îndrăzneții diferite. Decorul spectaculos (necesar spectaculos, al unei sonde în erupție) poartă însemnele bune școli de documentarist a regizorului Calotescu și a operatorului C. Ionescu-Tonciu. În distribuție: Iurie Dărie, Leopoldina Bălănuța, Ștefan Ciubotărașu, Toma Garagi, Viorica Farkas, Emil Botta, Mircea Basta, Dem Rădulescu, Grigore Gonța, Monica Ghiuță.

Sora cea mare. Un film simplu și bun, plin de căldură și omenie, despre sacrificiul și renunțările cotidiene. Regia — Gheorghe Natanson (după piesa lui Aleksandr Volodin). Interpreți: Tăciana Doronina (o mare revelație), Mihail Jarov, Evgheni Evstigneev, Ina Ciurikova, Vitali Solomin.

Sinbad, marinarul. Feeria cinematografică incintă și pe cei mici, și pe cei mari. Mai ales cînd nu este cu totul lipsită de gust. Realizator: Byron Haskin (o producție Metro Goldwyn Mayer). Interpreți: Guy Williams, Heidi Brühl, Pedro Armendariz, Bernie Hamilton («Un cartof, doi cartofi»).

Prostănaucul. Cuplul actoricesc Louis de Funès-Bourvil (primul cu hazul lui cam gros și lipsit de sugestii, al doilea — rafinat) au asigurat un mare succes de casă — pe ecranele franceze — acestui film a cărui regie o semnează Gérard Oury, cineast fără vocația comicalului, priceput însă în a pune cap la cap tot felul de situații menite să ne stoarcă risul. Nu are ambiții declarate, nu ascunde de fapt că ne povestește glume vechi, și asta ne dezamăgează.

Marcello Mastroianni va apărea pentru prima dată într-un film american. Un vechi cineast de la Hollywood, Edward Dmytryk, a reușit să-l convingă să accepte rolul lui Cristofor Columb într-o montare de amploare.

Leopoldina Bălănuța



## disc

Cintecel maramureșene ale Angelei Buciu (interpretă dotată nu numai cu voce de aur ci și cu un remarcabil temperament) înregistrate pe disc vor încînta pe iubitorii muzicii populare. Sînt cîteva bijuterii de rară frumusețe pe acest disc (EPC-847), ca: «Zi-i mîi, Ghio, cu cetera», «Audzît-am și vîd bine» sau «Mocirița cu trifoi». De reținut, deasemenea, «Mîi mindru de lîngă vale».

Ascultați-o pe Tița Ștefan în «Am un neicuță frumos» sau «Mulcă lume zice-așa». Frumoasă voce, frumoase cîntece! (EPC-841).

«Șapte vîi și-o vale-adinică», «Le-ți floare», «Hora argintărească», «Hora lui Oneaș», și «Sirba de la Turnu-Măgurele». Cîntă la acordeon Fărîmiță Lambru. Alte recomandări sînt de priosos (EPC-844).



De ce casa noastră de discuri nu acordă mai multă atenție popularizării lucrărilor folclorice imprimate pe discuri? De ce mapele acestora, atît de frumos colorate și imprimate, nu pot suporta și texte scrise de condeie pricepute în legătură cu piesele înregistrate? Dacă Remo Germani este înfățișat ascultătorilor cu tot soiul de amănunte biografice, de ce Maria Lăcătretu, Tița Ștefan sau Fărîmiță Lambru n-ar merita și ei aceeași atenție? Dacă se scrie despre «Adios muchachos», de ce nu s-ar scrie și despre «Are mama doar o fată»? Rugăm frumos Electrecordul să innobileze discurile sale de muzică populară cu material documentar, care să ne sporească cunoștințele și să ne facă să iubim și mai adînc folclorul nostru!

## plastică

Muzeul de artă găzduiește expoziția colectivă a unui mare număr de pictori și sculptori contemporani.

Vechea gardă a picturii românești este prezentă prin unii dintre cei mai de seamă reprezentanți ai săi: Marius Bunescu («Cafenea la Galați» etc.), D. Ghiță («Tîrg», «Flori» etc.), H. C. Cărgă («Fagul de la Foisor» etc.), C. Baba («Portret», «Natură moartă» etc.), Al. Ciucureanu («Nud» etc.), H.M. Maxy («Visul unei mașini de scris» și «Sfințitul») ș.a.

C. Piliuță expune portrete («Tudor Argehezi», «Tudor Mușatescu») păsîrînd o bună și bîtrînă tradiție artistică în care desenul și culoarea își afirmă locul și rolul lor în descoperirea unor trăsături inedite ale unor caractere.

I. Gheorghiu, V. Șetran, Mihai Rusu, Eugen Popa sînt, se pare, totuși, singurii care se află în avansposturile înaintate ale unor direcții pe care fiecare tentează să le definească. Ion Gheorghiu în peisajele sale explorează microcosmosul vegetal, lumea fantastică a nervurilor frunzelor și ale petalelor, creînd priveliști onirice care amintesc de cele imaginate pe sticlă sau pe oale de lut. Tot spre acest peisaj de vis decupat parcă dintr-o realitate glaciară se îndreaptă Eugen Popa («Floare roșie» etc.). Suprafața abstractă e limpezită citeodată de realul păsîrilor care evoluează pe un cer de cerneală («Păsări de noapte»). Pentru Mihai Rusu spațiul are o constantă geometrică de o intensitate obsedantă, căruia nu numai ritmul și repetarea care creează iluzia de op-art dar mai ales cromatica îi deschide porțile spre inefabilul metaforic («Sonoritate în alb», «Deschidere»). V. Șetran imaginează, în maniera care l-a consacrat, peisaje și lumi, apropiindu-se din ce în ce mai mult de o nouă și scranie realitate («Spațiul văzut de vizavi», «Fereastră»). Consecvență cu un stil căruia îi dă rotunjimi, Georgeta Năpăruș își populază pînzele cu povești, regăsindu-le echivalențe plastice ferme: un baroc fastuos, cu acorduri de lirism cromatic («Pereche», «Solomândrița»), «Luni» e o sonată în roșu, începutul unui ciclu al zilelor. Tot pe linia consecvențelor e și Violet Mărgineanu cu marea putere de sugestie a priveliștilor sale construite pe spații rarefiate, într-o cromatică aproape ascetică, ca în splendida pînză «Sfîrșit de iarnă», o uvertură în culori la un anouciem în care păsări și pomi se regăsesc.

Folclorul românesc rămîne o sursă

inepuizabilă de inspirație. Îl regăsim în lucrările accentuat decorative ale lui Ion Sălișteanu («Compoziție B», «Ecou folcloric») și în maniera de a concepe spațiul și de a figura a lui Brăduț Covaliu («Peisaj din Maramureș»).

Originali în tentativa lor: Mihai Horea, care dă miscării un sens plastic, într-o lucrare de rafinament cromatic («Omăgiu construcției noi»); Sabin Bălașa, în compozițiile sale metafizice, impregnate de lirism cerebral («Amintire»); Gh. Iacob care reinvie decorativ legende («Lada», «Căii soarelui»).

Sculptura își afirmă prezența prin reprezentanții tuturor generațiilor de la I. Jalea, I. Irimescu, B. Caragea pînă la cei mai tineri: G. Apostu, Victor Roman, Ovidiu Matec, I. Kassargian, generație care-i datorează lui Brăncuși pasiunea pentru puritatea volumelor.

## teatru

Spectacol de poezie populară românească realizat de Ion Cojar cu studenții clasei sale la Studioul Institutului de teatru. Poezia dramatică vibrantă a baladelor lui Dominic Stanca a fost plastic concentrată scenic, cu un patos tineresc de bună calitate, de către Liliana Lupan, Magdalena Rădulescu, Dan Verner, Cosmin Gheară, Petre Tănasevici, Radu Ițcuș. Plastica esențializată a scenografului Mircea Ribinschi a adus spectacolului o contribuție valoroasă.

O piesă sovietică în premieră pe țară la Turda: Nuntă la televiziune de A. Arkanov și G. Gorin. O satiră la adresa birocratismului, minciunii, falsei prezentări a realității între oameni. Joacă Smara Marcu, Petru Dondos, George Doroftei, C. Miron, Mircea Zabalon, Mariana Marinescu, Puiu Neagu, Anghel Popescu, Eugenia Chioreanu, Titus Luca etc. Regia — C. Lovoneanu; scenografia — Iosif Zurich.

Publicată cu ani în urmă în revista «Teatru», Insula lui Gelu Naum a fost de-abia acum jucată la Teatrul maghiar de stat din Timișoara. Satiră cu ascușișînd îndreptat spre demitificarea singurătății, piesa are excelente momente de haz și lirism. Regia — Szombatti Gille Otto. În rolurile principale: Iohanna Izso, Vilmos Varga, Josef Vertes.

International circus — program prezentat de artiștii budapestani, cu cîteva bune momente de acrobație. Reținem pe frații Sirman, inspirați clovni de circ. De subliniat de asemenea aparițiile marcate de virtuozitate ale celor trei artiști sovietici (oaspeți în program), cu haz popular, stîrnînd deliciul spectatorilor de toate vîrstele.

Teatrul de stat din Oradea și-a încercat și el forțele cu Romulus cel Mare de Dürrenmatt, în regia Sandei Manu (de la Teatrul «C.I. Nottara» din București) și în decorurile lui Traian Nițescu. Interpreți: George Barosan, Eugen Țugulea etc. Pînă la urmă poate va ajunge mult anunțatul Romulus și pe scena Teatrului «Giulești».

Satiră la adresa corupției clerului și ignoranței. Mătrăguna lui Nicolo Machiavelli a fost prezentată în premieră la Teatrul de stat din Tg. Mureș, în cadrul laboratorului experimental. Regizorul — un debutant — actorul N. Scariat, a compus un spectacol dinamic, dens în sensuri, cu o echipă din care s-a remarcat Florin Crăciunescu (Ligurio) — cînar interpret sensibil, complex, cu farmec scenic.

## televiziune

Programul acestei săptămîni este marcat de un bogat ciclu de emisiuni închinat Marelui Octombrie, de o emisiune de incontestabilă popularitate, Dialog la distanță, de două promițătoare emisiuni de teatru și una de cinema. Mai deficitar stăm la capitolul «deconectante».

DUMINICĂ 29 OCTOMBRIE. Așadar, Dialog la distanță. Se înfruntă otenii cu ploieștenii și — ambițioși cum îi știm și pe unii și pe alții — nu ne îndoiim că vom avea ce vedea și ce auzi (19.00).

MĂRȚI 31 OCTOMBRIE. Tarzan continuă să ne stîrnească doar nostalgia pentru tempi passati, adică pentru vremurile cînd Tarzan era într-adevăr stăpînul pădurii virgine și nu un onorabil cetățean și tată de treabă care a nimerit din greșeală în junglă în loc să-și citească liniștit ziarul în apartamentul său confortabil. Trist Tarzan! (20.00) • Într-o remarcabilă distribuție (Toma Dimitriu, Titus Lăptes, Chiril Economu, Marcel Enescu, Ion Henter, Lazăr Vrabie, Mihai Fotino, Matei Alexandru, Florin Piersic, Gh. Cozorici, Eugenia Dragomirescu și alții) emisiunea Seară de teatru ne oferă celebrele însemnări ale lui John Reed transpuse pentru scenă de Heiner Müller și Hager Stahl: «Zece zile care au zguduit lumea» (20.55).

MIERCURI 1 NOIEMBRIE. Amatorilor, numeroși, de muzică populară, rubrica Interpretul preferat le prilejuește o înțelnire cu Maria Pietraru, Olga Stănescu, Maria Păunescu, Ion Bogza (20.10) • Stu-



Jeanne Moreau

dioul de televiziune a realizat un interesant documentar ai cărui eroi sînt cîteva dintre participanții români la istoricele evenimente din Rusia anul 1917. Titlul filmului: «Misiune de incredere» (20.40) • Surpriză plăcută pentru cinefilii: «Ascensor pentru eșafod», filmul lui Louis Malle, promotor al «noului val» care a stîrnit valuri de discuții în legătură cu drumul și căutările cinematografilor franceze. Trei mari interpreți: Jeanne Moreau, Maurice Ronet, Lino Ventura. Se cuvine să salutăm cu satisfacție asemenea inițiative meritorii ale rubricii de film a TV (21.15).

JOI 2 NOIEMBRIE. «Etiopia» este titlul emisiunii Teleglob (21.00) • O Seară de balet cu Magdalena Popa, Rodica Istratie, Iulia Pecs, Noemi Hope, Amatto Chieulescu, Eugen Mărcu, Pavel Rotaru (21.50).

VINERI 3 NOIEMBRIE. Studioul muzical programează un medalion Claudio Monteverdi, lăunioasă figură a Renașterii muzicale italiene (20.00) • Cunoscuta piesă de teatru a lui V. Vișnevschi — «Tragedia optimistă» ecranizată, ne este prezentată în cadrul emisiunii Omăgiu lui Octombrie (21.20).

SIMBĂȚĂ 4 NOIEMBRIE. Un alt documentar realizat de TV, închinat aniversării unei jumătăți de veac de existență a U.R.S.S. — «Pe meridianele Revoluției» (19.50) • Ion Băieșu reapare cu ai săi «Tanța și Costel» într-un Foileton umoristic (21.10) • «La minut» — o Emisiune muzical-distractivă (22.15).

## sport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 43 — etapa din 29 octombrie

I. Polonia (A)-România (A)	1 x
II. România(B)-Polonia(B)	1
III. România (tin)-Polonia (tin)	1
IV. Polonia (jun.)-România (jun.)	1
V. R.D. Germană (A)-Ungaria (A)	x 2
VI. Torino-Spal	1
VII. Roma-Atalanta	1
VIII. Napoli-Lanerossi	1
IX. Milan-Juventus	1 x
X. Bologna-Fiorentina	1
XI. Brescia-Sampdoria	1
XII. Mantova-Cagliari	1 x
XIII. Varese-Internazionale	2

## coperta noastră



O Natașa Rostova emoționantă. Aceasta a fost părerea tuturor acelor care au văzut-o pe actrița sovietică Lăzmila Savelieva în filmul lui Șerghiei Bondarciuc «Război și pace».

# iubesc cinematograful pentru cinematograful

De vorbă cu regizorul sovietic Mihail BOGHIN

Judecându-l după filmele sale, **Doi** (scurt-metraj distins cu Marele premiu al Festivalului de la Moscova — 1965) și **Zosia**, impresionante amindouă prin amplitudinea meditației și intensitatea sentimentului tra-

despre tineret. Este, într-un fel, datorită mea față de generația căreia îi aparțin. Există, firește, regizori vîrstnici care dovedesc o admirabil de pătrunzătoare înțelegere a problemelor generației tinere. Cunoașteți



Subscriem la propunerea unui confrate de a se relua pe ecrane tulburătorul film de debut al lui Mihail Boghin, «Doi» (în fotografie: o scenă cu Viktoria Feodorova și Valentin Smirnički).

gic, ni-l imaginam pe Mihail Boghin ca pe un om teribil de grav, care ia toate lucrurile cel puțin în serios. Dar primul lucru care te izbește este zîmbetul său. Deschis, inteligent, omenos — reflexul unui mod de a privi viața, nu un zîmbet fabricat de politețe. Cînd, indiscreți, îl întrebăm despre vîrstă, Boghin replică glumind: «O vîrstă unică, cea a patimilor lui Cristos: 30 de ani!» Ne așteptam să fie chiar mai tînăr, fiindcă acum doi ani își prezentase lucrarea de diplomă, filmul **Doi**. «Da! — admite Boghin. Dar înainte de a studia cinematografia am urmat Institutul politehnic și aș fi ieșit, ca și părinții mei, un «om normal» al veacului meu dacă diavolul nu m-ar fi împins spre pierzanie!» Căutăm să-l consolăm amintindu-i că și Pudovkin și-a abandonat studiile ingineresti în favoarea celei de-a șaptea arte. Din glumă în glumă, interlocutorul nostru se pomenește vorbindu-ne despre cinematograful. Am impresia că ascult confesiunea unui îndrăgostit despre o secretă legătură sentimentală...

— Iubesc cinematograful pentru cinematograful — începe Mihail Boghin. Trăiesc adesea nostalgia filmului mut care a însemnat cel mai sever examen pentru expresivitatea imaginii. Astăzi luptăm cu tentația monologului care explică totul, a intervenției crainicului... În realitate sînt convins că astăzi, ca și în epoca mută, totul, dar absolut totul, pînă și gîndirea, poate fi exprimat în imagini. Numai că — firește — e complicat să gîndești cinematografic... Pregătesc acum un film nou, un film

filmul lui Carné, **Les tricheurs**? Avea 60 de ani cînd a realizat acest film crîncen, plin de adevăr, minunat. Dar dacă el a reușit la 60 de ani, cu atît mai mult trebuie să reușim noi în această tematică, pentru că este mediul nostru, și vîrsta noastră, și problemele generației proprii.

După debutul meu, am însoțit filmul **Doi** într-un turneu prin țară. Am asistat la spectacole date în fața tinerilor muncitori de la centralele electrice din Siberia. După proiecție izbucneau discuții aprinse despre dragoste, despre sensurile și justificarea ei. A fost teribil de interesant! Idealul meu este să izbutesc un film disputat, un film care să împartă lumea în tabere, față de care nici un spectator să nu poată rămîne neutru, indiferent. **Zosia** a fost bine primit de critică, dar nu socotesc că mi-a reușit întru totul. Asta din cauza scenariului un pic dulceag. Următorul meu film va fi dur. Nu lipsit de sentimente, de căldură, dar, în orice caz, aspru! Prin asprime înțeleg în primul rînd rețineră. În ce stă, în definitiv, forța marilor creatori, a lui Cehov sau a lui Flaubert? La ei viața clocotea undeva în adîncuri, în vreme ce la suprafață totul nu era, în aparență, decît liniște. Uneori, dimpotrivă, vezi pe ecran cîte un film în care eroii se frămîntă, varsă fluvii de lacrimi, iar în sală spectatorul rămîne impasibil. Aș vrea un film care să pară la început uscat și totuși, pe neașteptate, publicul să se pomenească avînd ochii în lacrimi.

Vîitorul meu film va avea patru personaje. Toate patru «pozitive», așa cum ne-am obiș-

nuit să le numim în mod stupid. Și toate aceste personaje «pozitive», simpatice, vor fi împinse de viață în situații complicate cărora e greu să le dai un răspuns ferm, prefabricat. Evoluția lor îmi pare încă atît de neprevăzută încît citeodată, lucrînd la scenariu, mă surprind eu însumi întrebîndu-mă plin de curiozitate asupra felului cum o vor scoate la capăt personajele mele. Vom vedea ce va ieși! Deocamdată nu nu știu alt lucru cert decît lista actorilor pe care-i voi distribui. După părerea mea, cele mai subtile lucruri în cinematograful se pot face numai prin intermediul actorului. Toți ceilalți, cu regizorul în frunte, nu trebuie să facă altceva decît să-l ajute.

Va fi — așadar — o istorie a sentimentelor, deși asta poate să pară desuet. Mă

întreb citeodată de ce puteau eroii lui Stendhal să moară din pricina dragostei? Doamna de Renal a supraviețuit trei zile după moartea lui Julien și a închis ochii îmbrățișîndu-și copiii. A sîrșit din dragoste. Iar astăzi vezi pe cîte unii că trăiesc iubirea ca pe o gripă ușoară. Ce s-o fi petrecut cu semenii noștri? Au fost vaccinați poate? Nu! A scăzut viața spirituală, a fost înlocuită, în veacul nostru fericit, de frigider și magnetofone și de alimentația standardizată? Am impresia uneori că marile sentimente intime dispar parcă în nisip. Aș vrea să reușesc un film bîntuit de emoție, care să zguduie conștiința tineretului. Ce credeți? Sînt chiar un demodat?...

Interviu realizat de T. CARANFIL



Un nou chip al actorului sovietic Innokenti Smoktunovski: cel al lui Karenin din ecranizarea romanului Anna Karenina, de curînd terminată de regizorul Aleksandr Zarkhi.

pe ecrane:

# CENUȘĂ SI DIAMANT

Din cînd în cînd soarta noastră de cinefil este fericită. Există cîteva cineaști de care nu ne putem plînge că nu-i cunoaștem. Wajda este unul dintre aceștia. După «Canalul», «Cenușă» și «Lady Macbeth din Siberia» acest de curînd sosit «Cenușă și diamant» ne rotunjește pe deplin impresiile despre creația unuia dintre cei mai reprezentativi regizori contemporani. Capodoperă a cinematografului poloneze, «Cenușă și diamant» este, într-un fel, chintesența gîndirii artistice și umane a autorului. Toată viața s-a gîndit la el — și înainte de a-l face, și după. În mai toate filmele sale există fie o prevestire, fie un ecou îndepărtat din «Cenușă și diamant».

Andrzej Wajda face parte din neamul ales al artiștilor îndrăgostiți, al celor care înțeleg și cu inima atunci cînd creează și care nu se sfîșie să recunoască acest lucru, dar care nu se îndepărtează din preajma lucidității. Au nevoie de ea pentru a corecta greșelile de justificare pe care le operează sentimen-

tul. Pe Maciek Chelmecki l-a iubit, deși l-a condamnat atît de aspru.

Drama eroului din «Cenușă și diamant» este a unei întregi generații care a deschis ochii într-o lume de convulsii sociale, cea de la sîrșitul celui de-al doilea război, care s-a aruncat orbește în luptă nu de dragul eroismului cu orice preț, ci din nevoia de a se cheltui într-o acțiune cinstită; o generație însă prea repede dezorientată de valmășagul evenimentelor, prea devreme obosită de jocul lor inexorabil. Maciek nu a fost totdeauna un ucigaș de meserie, a fost tovarășul celor care au murit eroic în «Canalul», dar violențele inerente luptei, moartea atîtor prieteni și cunoșcuți, momentele de cumpănă ale istoriei, mai bine-zis ale experienței istorice particulare a poporului polonez, l-au obosit și hărțuit. Și-a pierdut puterea sau răbdarea de a înțelege pînă la capăt, de a aștepta dezlegările și așezarea necesară a faptelor. Omoară, în aparență cu singele rece al profesionistului,



«Cum credeți că vor arăta eroii dv. viitori»? — l-am întrebat pe Zbigniew Cybulski cu un an în urmă. «Poate vor semăna cu Maciek, numai că vor fi ceva mai înțelepți și mai îmbătrâniți» — ni s-a răspuns atunci, cu numai câteva săptămâni înaintea tragicului accident din dimineața zilei de 8 ianuarie 1967.

nu pentru că ar fi convins că cei pe care trebuie să-i suprimă i-ar fi dușmani, ci mai mult dintr-un soi de inconștientă combinată cu puțină bravadă puștească. Trecutul eroului îl deducem pe măsură ce ecranul consumă cele douăzeci și patru de ore (atât însumează timpul acțiunii) de viață prezentă; sînt douăzeci și patru de ore în care Maciek parcă se grăbește să trăiască și să afle răspunsuri pentru toate întrebările la care încetase să se mai gîndească un timp: în numele cărei cauze luptă, care-i sînt adevărații prieteni? Se îndrăgostește și nu-i ascunde fetei deruta sa umană: «Ce știu eu de altfel? Nu știu nimic. Absolut nimic. Sînt lucruri pe care aș vrea să le schimb, aș vrea să aranjez viața alt fel. Știi, e greu să vorbești despre asta». Pe cel pe care în naivitatea sa îl crede prieten îl obligă să-i asculte mărturisirea aceluiași dezechilibrului: «Nu mai pot ucide, nu mai pot să mă ascund. Trebuie să mă înțelegi. Vreau să trăiesc. Nimic altceva decît să trăiesc».

Dar dacă Wajda l-a iubit pe acel Maciek care în anii adolescenței se tîrîse prin «canalele» Varșoviei, dacă nu a uitat nici o clipă că în băiatul cu pistolul ascuns sub cămașă a rămas neatinsă o mare puritate, nu i-a putut ierta însă rătăcirile. Condamnarea sa este amarnică, poate mult prea amarnică (ea ține de o anumită și severă concepție a cineaștului cu privire la eroismele inutile). «Eroul» va muri ucis intimplător, chiar în Ziua victoriei. Va părăsi scena în sunetele unei «Poloneze» cîntate fals și ridicol, o va părăsi o dată cu acele ființe jalnice, fantomatice și caricaturizate — ultimii convivi ai banchetului — care nu au înțeles nimic în ziua aceea. Trimis

să-și dea sfîrșitul pe o hidoasă întindere de gunoi (ca și eroul «Cenușei», sortit să rătăcească orb prin zăpezile rusești pentru vina de a fi trăit romantic istoria), Maciek se zvircolește ca un animal și plînge ca un copil; dar dincolo de agonia sa viscerală pătrundem într-o zonă a semnificațiilor tulburătoare; ceea ce deslușim este în mare parte contribuția interpretării magistrale a lui Cybulski. Zbaterca și horcăitul de muribund nu sînt nici un moment respingătoare. Se află acolo refuzul unei generații înșelate de a muri nedemn, absurd, pradă unui mecanism istoric ce nu acordă circumstanțe atenuante individului. De altfel, în măsura în care afirmăm că «Cenușă și diamant» este capodopera lui Wajda, în aceeași măsură trebuie să spunem că filmul constituie una din culmile creației interpretative a lui Zbigniew Cybulski. Marele actor impresionează nu prin ceea ce numim noi de obicei «intensitatea trăirilor, registrul variat al nuanțelor», ci prin arta unui joc dialectic, i-aș spune, plin de surprize, în care niciodată nu știi ce gest va urma altuia. Cybulski nu redă «stările» ca atare, bucuria, tristețea etc., ci eliberează — după o știință proprie, știința amănuntului neînsemnat și derutant — atomi ai acestor sentimente, ne conduce către ele. Un singur exemplu dintre sutele posibile: în secvența intrării Cristinei în camera lui Maciek, acesta, zăpăcit, emoționat, vrea să ridice mîinile spre gît, dar rămîne cu ele încrucișate ca într-o îmbrățișare. În scena morții reia același gest, numai că mîinile par de data asta ale unui om care se roagă.

S-a vorbit mult despre expresionismul baroc al esteticii lui Wajda, despre pasiunea

sa — considerată uneori nesăbuită — de a țese multiple relații între personaje și obiecte, între spațiul fizic și adevărul psihologic, de a face ca o imagine în aparență banală, nepurtătoare prin ea însăși de nici un simbol, să-și descopere sensurile tîrziu, după ocolișuri, după o întreagă dezvoltare. Imaginile lui Wajda par a alerga unele către altele, conform unei ordini precis elaborate, în căutarea acelei perechi cu care, prin atingere, să ducă la declanșarea mesajului. Obiectele, realitatea fizică devin mici semnale ce ne atrag atenția că vom avea nevoie de ele pentru înțelegerea viitoare: nu întîmplător un om asasinat cade într-o capelă; tot într-o capelă va descoperi Maciek cadavrele celor două victime. Nu întîmplă-

tor, în deschiderea filmului, de cei doi bărbați se apropie o fetiță; ne vom aminti de ea în ultimele scene, cînd un grup de copii îl înconjoară pe Andrzej.

Desigur, o astfel de artă în care totul alunecă de la un joc de valori la altul poate crea și impresia unui exces de bogăție, poate să și obosească pe unii. «Cenușă și diamant» nu este o operă care să te ocretească, în care să intri în tihnă. «Este un film în care respiri greu» — spunea cineva. Dar pentru cunoașterea noastră omenească merită să plătim chiar și cu prețul unei respirații grele, prelungite timp de o oră și jumătate.

Magda MIHĂILESCU

## telegrame

● Se pare că nici una din cărțile ciudate ale literaturii din ultimele decenii nu scapă de insistența obiectivului cinematografic. Romanul lui Peyre de Mandiargues, «Motocicleta», este și el pîdit de perspectiva ecranizării. Cel care și-a propus acest lucru este regizorul englez Jack Cardiff. Pentru principalul rol feminin se gîndise cîndva la Brigitte Bardot. Din nu se știe ce motive a renunțat, oferind partitura cîntăreței Marianne Faithfull, lansată de Godard în filmul «Made in U.S.A.».

● Robert Taylor, una din frumusețile masculine ale anilor '30, a terminat de curînd un film polițist «Ragan» în care are drept parteneră pe Antonella Lualdi (fotografia de jos).

● Documentariștii nu rezistă ispitei de a se lansa în lungmetrajul artistic. Tînărul cineașt cehoslovac Jozef Zachar, cunoscut pînă acum doar ca autor de reportaje filmate, semnează regia comediei «Contract cu diavolul», pe al

cărei generic apar numele actorilor Sylvie Turbova, Viera Siemikova, Ivan Mistrík.

● Novicitatea unei publicități prea înfierbîntate este satirizată de regizorul italian Carlo Indioina în ultimul său film, «Dezlănțuitul». Lui Vittorio Gassman i s-a propus să se «dezlănțuie», și actorul s-a conformat. Spre marea bucurie a spectatorilor.

● După succesul strălucit dobîndit de filmul lui Claude Berry «Bătrînul și copilul», al cărui protagonist a fost Michel Simon, marele actor francez — care n-a mai apărut pe platouri de mulți ani — este atît de solicitat de parcă ar fi o proaspătă descoperire. Ultimul rol acceptat: cel al unui bătrîn aducător de bucurii în viața unei familii tinere. Scenariul filmului are ca punct de pornire cartea Catherinei Paysan, «Mă numesc Jérico». Alături de Michel Simon vor apărea Marie Dubois și Yves Lefèvre.



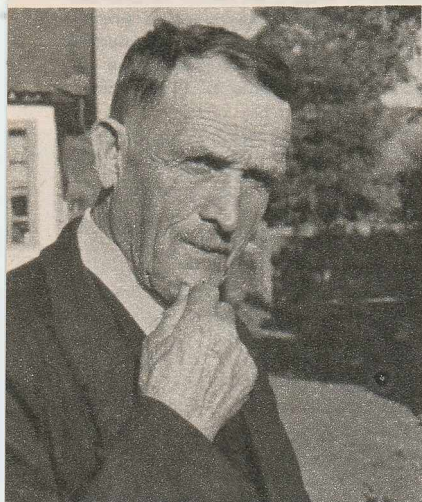
# ROMÂNII LUPTĂTORI SUB STEAGUL MARII REVOLUȚII

T150



Istoria acelor ani în care — zguduind din temelii lumea — se năștea primul stat proletar, consemnează — ca pe un fapt bogat în semnificații — participarea la marile evenimente din Rusia anilor 1917-1921 a numeroși muncitori, țărani, intelectuali din alte țări, printre care și din România. Erau muncitori înregimentați în Partidul Social-Democrat Român, înfocați în lupta pentru eliberarea clasei muncitoare din robia capitalistă. Ei au răspuns chemărilor de sprijinire a primei revoluții proletare din lume înrolându-se sub steagul ei. De asemenea, s-au alăturat revoluției luptând cu bărbăție pe baricade mulți români originari din Ardeal și Bucovina, înrolați în armata imperială austro-ungară și luați prizonieri în Rusia.

Ei s-au întors mai târziu în patrie slujind cu abnegație lupta revoluționară a poporului nostru condusă de Partidul Comunist Român. Mulți n-au supraviețuit anilor grei de luptă, privațiuni și crunte represii din lagăre și închisori. Cțiva dintre foștii participanți români la Marea Revoluție din Octombrie, care mai trăiesc, se bucură azi de bătrâneți senine în România socialistă. În cele ce urmează relatăm cțeva succinte dar semnificative momente spicuite din amintirile lor.



**BADEA GHEORGHE  
VEGHEAZĂ LA VIAȚA  
LUI LENIN**

Printre pensionarii Cooperativei agricole de producție din Ciucsingorgiu (Miercurea Ciuc) trăiește și Gheorghe Borș.

În vara anului 1917, cu cțeva luni deci înainte de a izbucni focul revoluției, Gheorghe Borș se afla tocmai la Vladivostok, la extremitatea estică a Rusiei, internat într-un lagăr de prizonieri în care se găsea încă din decembrie 1914, de la luptele de pe frontul din Galiția. A turgt din lagăr și a traversat nesfârșitele întinderi siberiene și apoi stepa rusească pînă la Minsk și de acolo la Petrograd. A ajuns aici tocmai la timp pentru a participa la evenimentul pe care nu-l va mai uita niciodată. Nici el, nici istoria: asaltul Palatului de iarnă.

După izbândă, Gheorghe Borș s-a înrolat în forțele care apărau revoluția împotriva dușmanilor ei interni. «Fă-

ceam parte din garda personală a lui Lenin» — își amintește cu mândrie badea Gheorghe. Cțeva documente atestă spusele lui. Iată o fotografie, grav deteriorată de trecerea anilor (foto 1). Lenin vorbește mulțimii în fața Palatului dumei din Petrograd, la 19 iulie 1920, în zilele celui de-al II-lea Congres al internaționalei comuniste. În preajma lui Lenin, un ostaș roșu (x) din garda lui Vladimir Ilici. Este Gheorghe Borș, țăran de pe melegurile Ciucului. Și o altă fotografie (foto 2): în apropierea Moscovei se inaugurează festiv o uzină electrică. La parte și Lenin. În spatele conducătorului statului sovietic, un modest dar credincios soldat al revoluției: țăranul român Gheorghe Borș. A luptat mai târziu în batalionul 305 internațional, în grele bătălii împotriva forțelor coalizate ale contrarevoluției. Dintre ciocnirile la care a luat parte, Gheorghe Borș și-o amintește mai ales pe aceea în care un întreg tren cu echipament militar a fost capturat de la inamic. Comandantul unității victorioase era el, badea Gheorghe. A fost grav rănit în luptă și internat în spitalul din

Ekaterinburg. După vindecarea rănilor dorul de patrie l-a readus în satul natal, printre ai lui.

Se spune despre un om care a trăit multe în viață că are ce povesti nepoților... Dacă s-ar apuca badea Gheorghe să povestească nepoților întâmplările trăite de el în anii aceia, în care a luptat pentru izbînda Marii Revoluții, multe nopți și multe zile i-ar trebui.

## DE CE A PUS VASILE BULIGA MÎNA PE ARMĂ

Tot țăran ca și Gheorghe Borș, Vasile Buliga a văzut lumina zilei în casa strămoșească din satul Arbore, de prin părțile Rădăuților. Cînd a împlinit 19 ani, împăratul de la Viena l-a trimis să lupte în război, pe frontul din Carpați. Era în 1914. Numai cțeva săptămîni a luptat Buliga, apoi a căzut prizonier la ruși. A stat în lagărul de la Peremis! pînă la izbucnirea revoluției, căreia i s-a alăturat din prima zi, cu neclintită convingere. Cu arma în mînă a luptat Vasile Buliga împo-

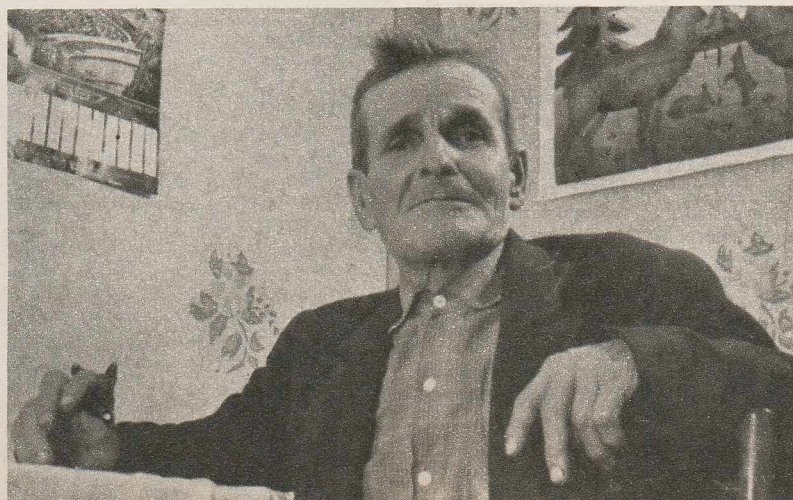
triva contrarevoluționarilor albgardiști apărînd orașul Novonikolaievsk. S-a întors în anul 1921 în țară, în satul său. Acolo, la Arbore, trăiește Vasile Buliga și astăzi. E pensionar al cooperativei agricole din sat. Are și el — ca mai toți consătenii — casă nouă. Cu lumină electrică și lucruri frumoase cumpărate la oraș. Își iubește cu patimă căminul, satul, patria.

Cu gîndul la ele a luptat Vasile Buliga în zilele lui 1917, împotriva celor ce asupreau poporul.



**MIHAI FEKETE  
NU SE SIMTE  
BĂTRÎN**

Mihai Fekete, dulgher din Tg. Mureș, se afla în anul 1918 în Urali și comanda un pluton compus din români, maghiari, ruși. Plutonul făcea parte din regimentul 3 «Pugaciov», organizat de



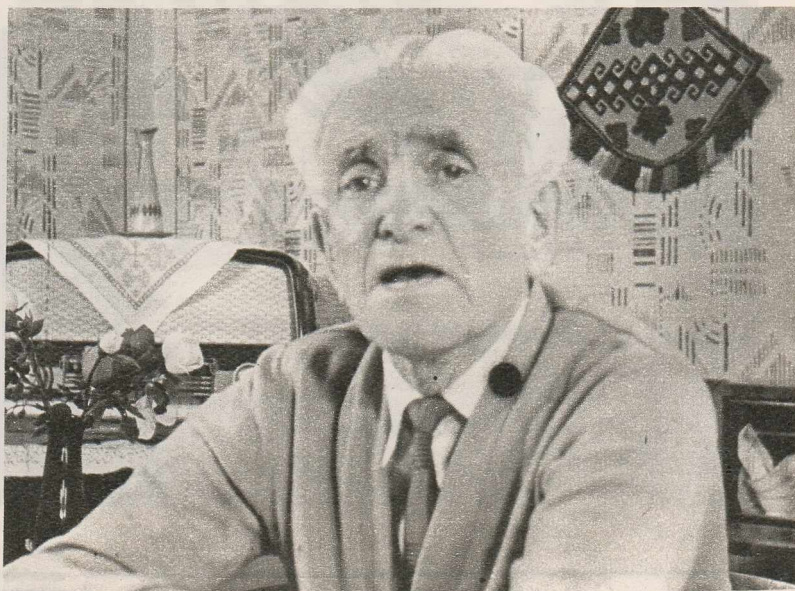


legendarul erou al revoluției ruse, Vasili Ivanovici Ceapaev. Își amintește Mihai Fekete — și se mai înfioară și azi — de acea noapte de august a anului 1919. Plutonul a fost atacat de forțele cazacilor albi, superioare numericeste. Toată noaptea a durat crâncena bătălie. În zori, din cei 64 de oameni cîți număra plutonul, n-au mai rămas decît 18. Retrăgîndu-se fără a înceta lupta, rămășițele unității au traversat un riu în care s-au înecat mulți dintre pușinii care mai rămăseseră. În acea tragică dimineață de vară își dădea viața pentru revoluție și comandantul iubit, Vasili Ivanovici.

În anul 1921 Mihai Fekete s-a întors în țară pentru a-și sluji poporul în lupta lui sfîntă pentru libertate și dreptate socială. A început prin a organiza în sindicat pe cei 1 200 de muncitori ai Fabricii de cherestea din Reghin. În 1922 devine membru al Partidului Comunist Român, îndeplinind cu abnegație și spirit de sacrificiu sarcinile pe care i le încredința partidul. În anii ilegalității Mihai Fekete a fost arestat nu mai puțin de 35 de ori și de fiecare dată, maltratată fîoros în închisori, pe la posturile de jandarmi, la siguranță. Nimeni și nimic nu i-a clintit însă credința în ziua victoriei. A apucat Mihai Fekete și această zi. Își trăiește acum anii bătrîneții cu cugetul împăcat, ca unul ce și-a făcut datoria față de clasa sa, față de popor. Dar Mihai Fekete nu se vrea încă absolvit de îndatoriri, de muncă. Și astăzi el are sarcini de răspundere în organizația de bază P.C.R. din care face parte, iar cuvîntul lui de vechi luptător comunist este ascultat cu respect.

#### CUM A FĂCUT ROST DAVID SEGAL DE LITERE PENTRU TIPAR

De timpuriu și-a început muncitorul tipograf David Segal din Botoșani



activitatea revoluționară. În anii 1912-1913 era secretar al sindicatului mixt al muncitorilor din localitate.

La izbucnirea revoluției din Rusia, nu stă mult pe gînduri și, într-o noapte, trece Prutul. La Odessa întîlnește alți muncitori și militanți revoluționari români, printre care și pe neobositul luptător M.G. Bujor, sub conducerea căruia apărea ziarul «Lupta», organ de propagandă comunistă difuzat printre românii din Rusia și din țară. David Segal acceptă de îndată să lucreze la tipărirea ziarului și a manifestelor revoluționare. Ce simplu pare: tipărea ziarul, și gata! Dar din tipografia sărăcăcioasă lipseau pînă și literele cu caractere latine. De unde să le iei? Știa David Segal de unde: de la tipografia unde se tipărea «Vestitorul», un alt ziar în limba română ce apărea

atunci la Odessa dar care aparținea unui grup burghez, reacționar. De la «Vestitorul» și-a luat David Segal împreună cu tovarășii săi ceea ce le lipsea. E drept, nu cu acte în regulă ci după o strașnică bătălie cu reacționarii de aici... Vorba e că «Lupta» a putut să apară în continuare. În anul 1918 îl găsim pe David Segal la Moscova, unde tipărește broșuri revoluționare în limba română.

Se întoarce în țară în zilele procesului cunoscut sub numele de «Procesul din Dealul Spirii». David Segal își reia în țară activitatea revoluționară, muncind acolo unde-i plăcea lui atît de mult dar unde era tot atîta primejdie: în tipografie, răspîndind cuvîntul partidului. A lucrat la tipărirea ziarului «Clopotul» (redactor fiind publicistul Scarlat Callimachi), apoi la «Raza»,

«Soarele» etc. (de cîte ori era suspendat din ordinul guvernului, ziarul apărea sub alt titlu). Urmărit fără încetare de organele de siguranță, David Segal este pe rînd închis în lagărele de la Miercurea Ciuc, Caracal, Tg. Jiu, de unde nu va mai ieși pînă la Eliberare. Departe de a-i înfrînge voința de luptă, lagărele îl călesc. Anii construcției socialismului în patria noastră îl găsesc pe David Segal mereu la datorie, soldat devotat al partidului.

Cu pîrul nins dar cu trupul neîncovoiat de ani, David Segal mai ride și azi cu poftă de renghiul ce l-a jucat el celor de la «Vestitorul» din Odessa.

E. DASCĂLU



Iosif Purker, ceferist pensionar din Teiuș. Se găsea și el în Rusia în anii Marii Revoluții. A fost ostaș în Garda roșie și a luptat la Kiev, Poltava, Rostov pe Don, Târîșin pe Volga (astăzi Volgograd).



ГТ150



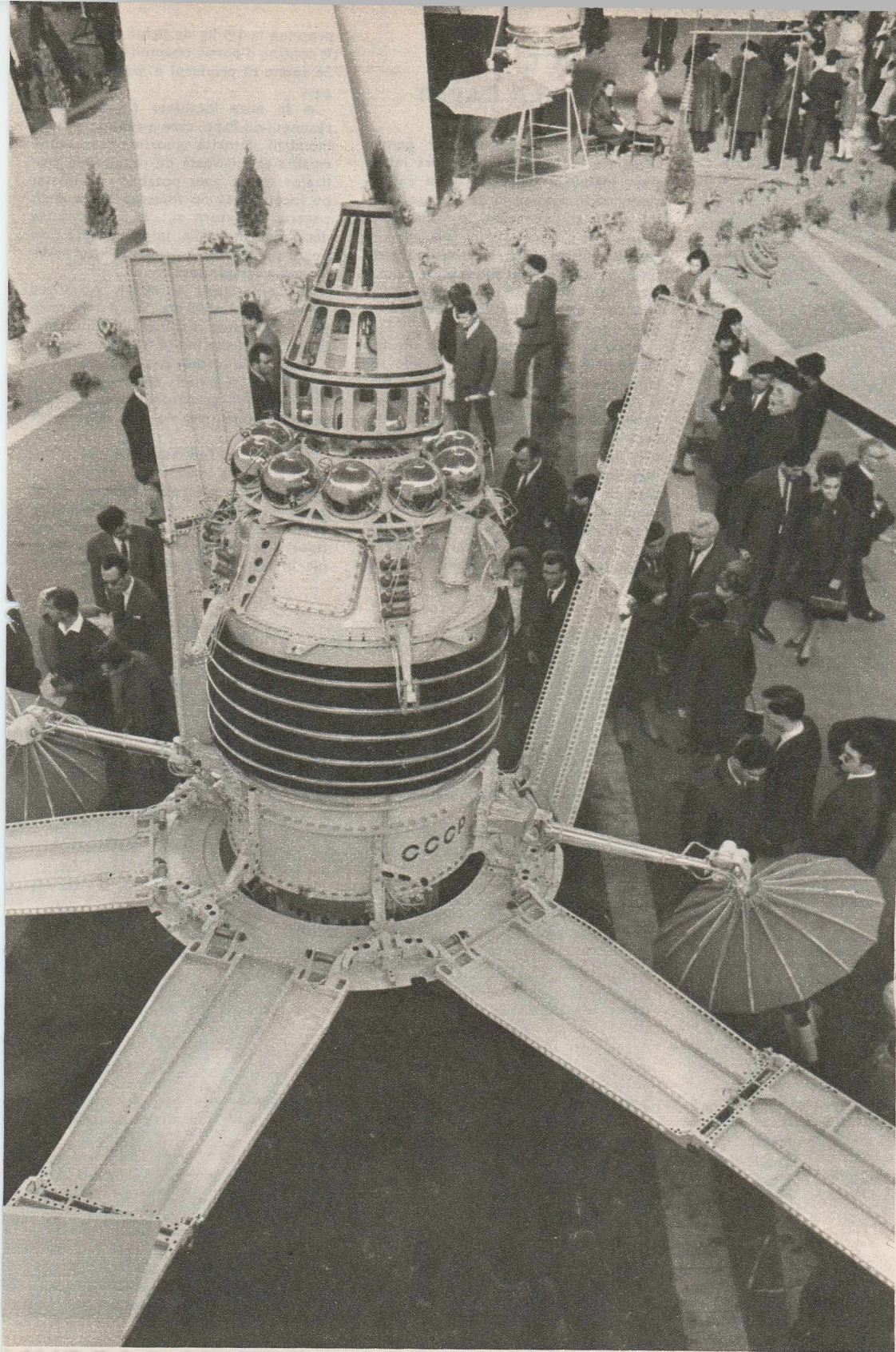
Puternicele rachete cu ajutorul cărora oamenii de știință sovietici au plasat pe orbită cele dintâi vehicule spațiale sînt reprezentate la loc de frunte în marea expoziție recent deschisă la București. ▶

Aici are loc parada ultimelor noutăți ale creatorilor de mode sovietici. ▼

# IMAGINI DE LA EXPOZIȚIA INDUSTRIAL-COMERCIALĂ A UNIUNII SOVIETICE

Fotografii de S. STEINER





◀ Firește, sateliții artificiali nu puteau lipsi din această amplă frescă a cuceririlor obținute de poporul sovietic în cei 50 de ani de muncă avântată pe frontul construcției comunismului.

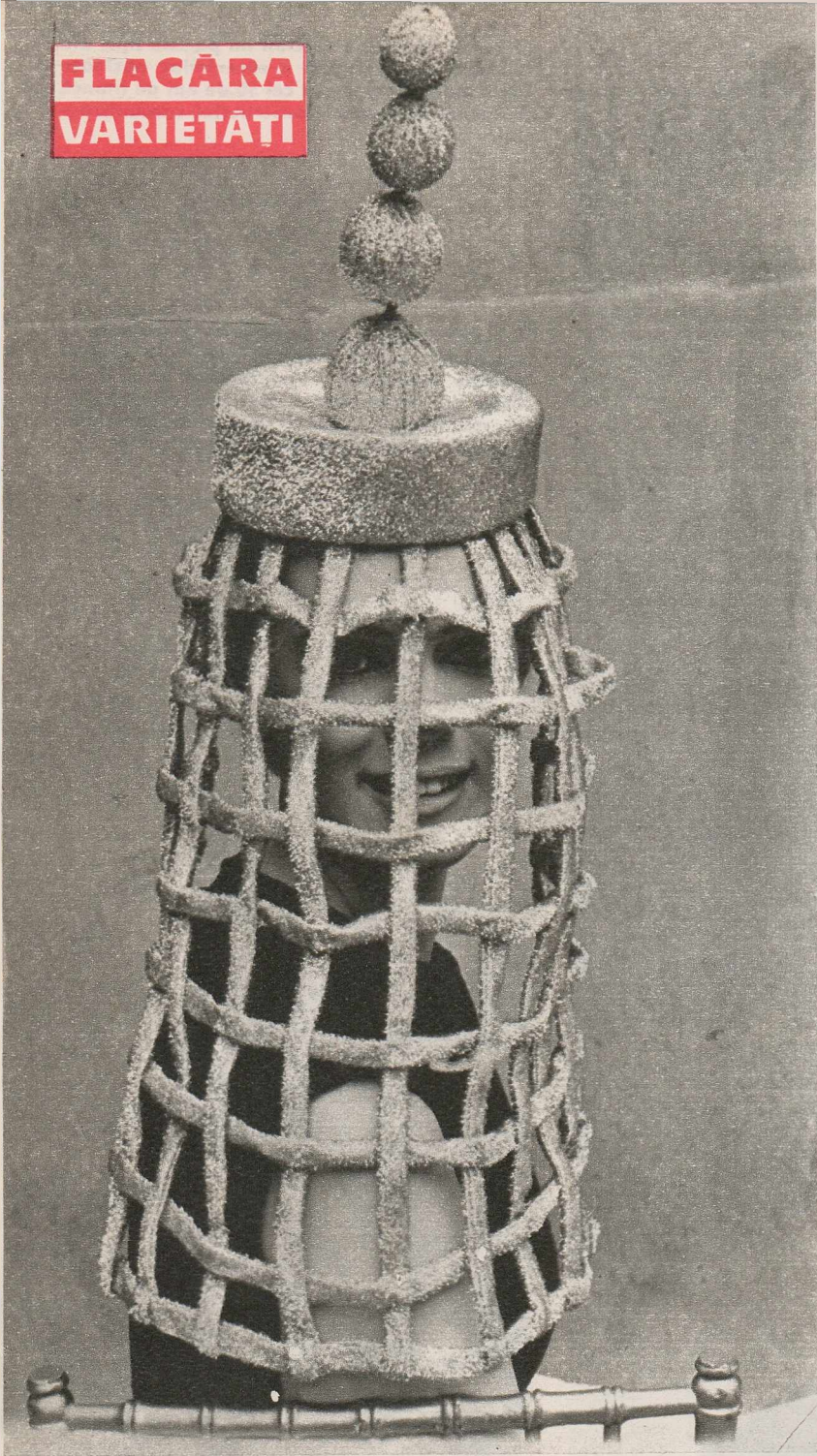
În fond uriașele autocamioane basculante și elegantele automobile fac parte din aceeași familie deci pot fi prezentate împreună. Doar nu dimensiunile contează ci calitățile acestor mașini, cu care inginerii și tehnicienii sovietici se pot mindri pe drept cuvânt.



◀ O originală și diversă expoziție de blănuri. Să mai menționăm interesul cu care vizitatoarele, mai ales, au primit-o încă din prima zi?

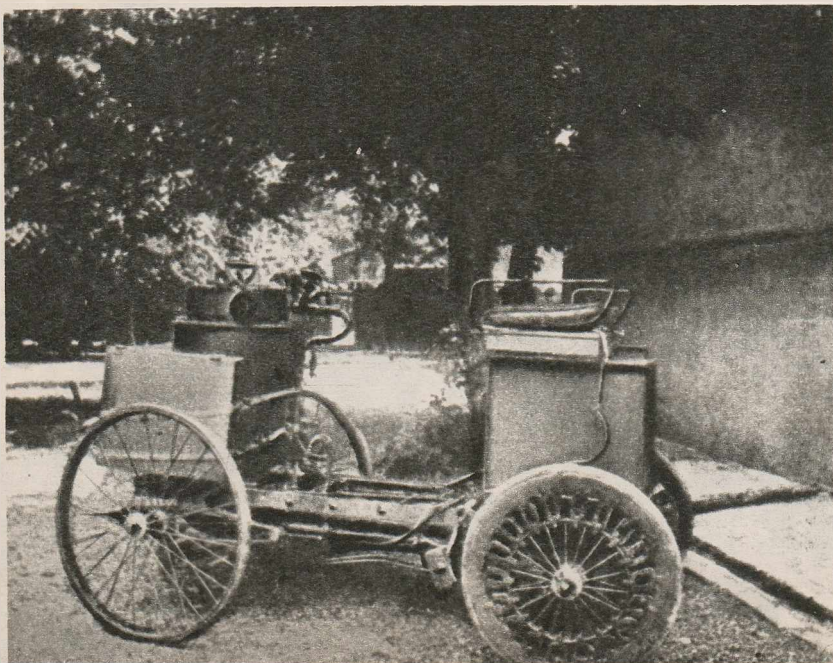


## FLACĂRA VARIETĂTI



### COLIVIA DE ARGINT

O pălărie de seară din lamé argintiu. Contemplînd-o, trebuie să recunoaştem că — la oricîte surprize ne-am aştepta din partea lor — în cazul acesta fantezia creatorilor de modă s-a autodepăşit. Rămîne doar de văzut cît de mare va fi numărul cochetelor dispuse să se autoclaustreze în această curioasă colivie.



### PUNCT, ŞI DE LA CAPĂT

● În cadrul preocupărilor pentru viitoarele mijloace de transport în comun, inginerul italian dr. Foa experimentează în momentul de faţă așa-numitul «tren trabuc» care, ermetic închis, ar urma să circule într-un tub fără aer. Pus în mişcare de turbopropulsoare speciale, acest tren ar putea atinge viteze între 400 și 3 000 km pe oră, prezentînd mult mai mare siguranță împotriva accidentelor decît avioanele.

● Ni se anunță concomitent din mai multe țări ale lumii — și anume din Uniunea Sovietică, Statele Unite, China și America Latină — apariția unui nou produs alimentar pe care revista franceză «Science et vie» îl numește «friptură la... pahar». E vorba de folosirea ingenioasă a unor produse vegetale bogate în proteine care pot înlocui, din punct de vedere nutritiv, carnea și peștele. Obținut sub formă de praf, acest nou produs alimentar va putea fi servit la pahar, el conținînd 75 la sută

proteine la 1/4 kg de lichid, adică exact cît conține o porție obișnuită de friptură. Se spune că produsul e foarte plăcut la gust.

● În mica localitate franceză Châteauneuf-du-Pape, care a căpătat o faimă mondială datorită vinurilor sale, municipalitatea, alarmată de rezultatele analizelor făcute apei potabile, i-a invitat pe locuitori să nu folosească apa decît pentru uz extern și... să nu consume decît vinurile locale, unica băutură care poate să asigure sănătatea și viața îndelungată a cetățenilor!

● Cercetătorii societății Advanced Kinetics din California (S.U.A.) au realizat în laborator o cometă în miniatură. Ei au bombardat în vid fragmente solide de bioxid de carbon cu un jet de hidrogen accelerat pînă la 200 km/sec., obținînd o coadă asemănătoare cu a cometelor, însă mai mică de zece miliarde de ori...

● În statul Tennessee (S.U.A.) a fost abolită «legea maimuței» adoptată în 1925 și conform căreia predarea în școli a teoriei evoluției omului era interzisă. Încă în această primăvară un tînar profesor a fost concediat pentru că a pomnit în lecțiile sale despre darwinism...



### DE LA BUTONI LA POEZIA PARCULUI

Bun specialist în pregătirea emailului și combinarea lui cu alte materiale, Ștefan Fodor de la I.I.S. «Arădeanca» susține, de oricîte ori avea prilejul, că posibilitățile pe care le oferă emailul depășesc cu mult utilizarea lui în fabrica unde lucrea: butoni, insigne etc. De la ple-

### UN AUTOMOBIL ROMÂNESC LA 1880

Automobilele de azi, care merg cu benzină, motorină sau petrol, au apărut, în primele lor forme, către sfîrșitul secolului trecut și au intrat în domeniul public abia în anul 1896, cînd s-a organizat la Londra prima expoziție internațională de trăsuri-automobile «casnice» — temerarele concurente de mai tîrziu ale trásurilor cu cai. Înaintea acestora au circulat în Europa cîteva exemplare de automobile acționate cu abur, între ele fiind și unul construit la Paris, în

anul 1880, de inginerul român Dimitrie Văsescu. Francezii l-au numit *cel mai reușit tren fără șine din lume*. În 1896, cînd s-a înapoiat în țară, inginerul Văsescu a adus cu el și mașina pe care o construise, donînd-o muzeului Școlii de poduri și șosele, al cărui profesor a devenit mai tîrziu.

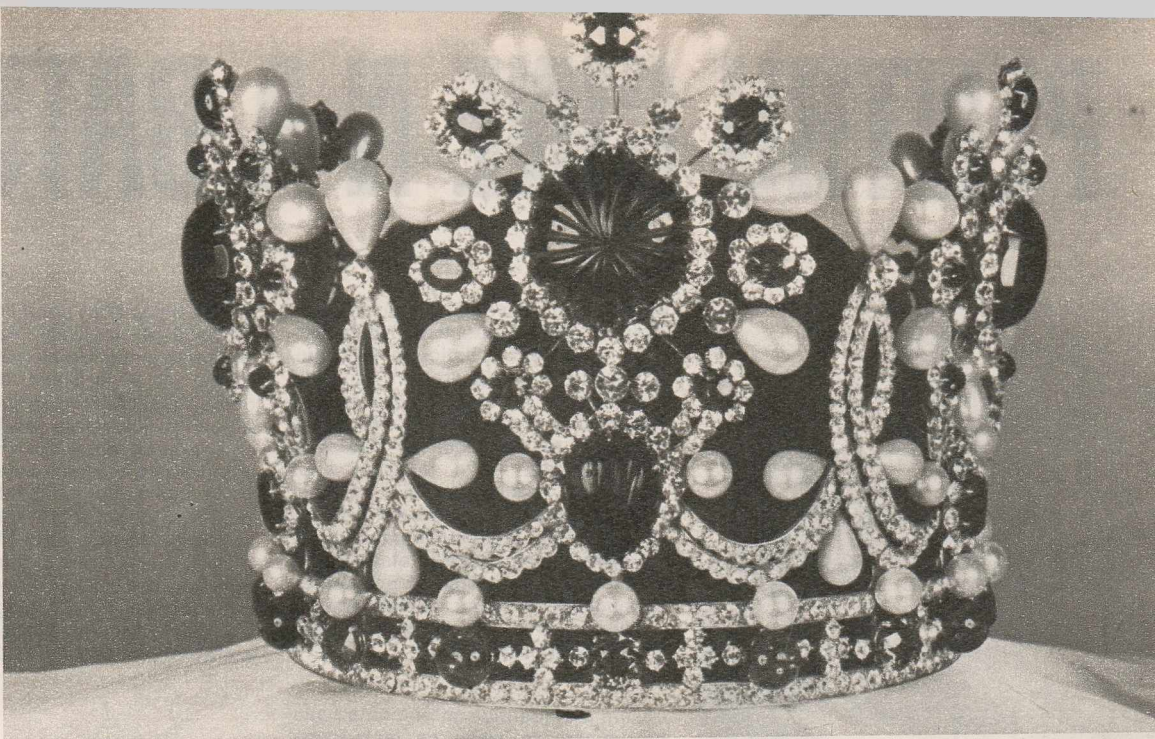
După cum se vede în fotografie, roțile din spate sînt prevăzute cu inele de cauciuc între benzile metalice — sistem de suspensie inventat tot de Văsescu, într-o vreme cînd încă nu apăruse anvelopa pneumatică. În anul 1909, cînd a murit Văsescu, automobilul său mai era expus în muzeul Școlii de poduri și șosele. Astăzi nu i se mai știe de urmă.

Ion MUNTEANU

● În nordul provinciei Alberta (Canada) s-a inaugurat o instalație unică în lume, destinată să extragă și să prelucreze nisipurile bituminoase din care se vor obține considerabile cantități de petrol.

● Dintre cei 5 900 000 de pasageri care au traversat Atlanticul în anul 1966, 5 300 000 au călătorit cu avionul și numai 600 000 cu vaporul. Precum se vede, perspectivele companiilor de vapoare nu sînt din cele mai bune.

La 26 octombrie a fost încoronată împărăteasa Iranului, Farah Pahlavi. Coroana tinerei împărăteșe cîntărește 1,600 kg și este compusă din 1 646 pietre prețioase, și anume: 1 469 brilante, 36 rubine, 36 smaralde și 105 perle.



doarii a trecut la demonstrații practice. Rezultatele strădaniilor sale au luat forme concrete prin parcurile cîtorva orașe ale țării: Timișoara, Arad, Brașov. Îmbinînd o bună pricepere în tehnica pregătirii sticlei cu glazură colorată cu o bogată fantezie în găsirea unor forme și linii noi, Ștefan Fodor a îmbogățit peisajul nostru urbanistic cu obiecte decorative ca acelea pe care le vedeți în imaginile color de sus.

Fotografii de Elena GHERA



## VACANȚĂ ȘI EXTRAVAGANȚĂ ▲

Danielle, Ariane, Regine, Françoise și Marie-Dominique, cinci mondene tinere pariziene și-au propus să facă o vacanță de care — nu știm cum se spune pe franțuzește — să se ducă buhul. O vestită firmă producătoare de anvelope auto le-a venit în ajutor punîndu-le gratuit la dispoziție patru limuzine cu care tineretea noastră se cutreieră Europa. Dar termenul de «gratuit» în limbajul reclamei comerciale își are înțelesul său relativ. Beneficiarele raidului erau datoare ca la fiecare etapă să inventeze ceva pentru a atrage luarea-aminte a publicului asupra lor, a mașinilor și — evident — a cauciucurilor. Pentru prima etapă Paris-Mans eroinele noastre au găsit: înainte de a porni la drum au luat micul dejun în mijlocul bulevardului Champs Elysées, în fața Arcului de triumf. Pînă la sosirea primului agent de circulație ele au putut, pline de voie bună, să-și soarbă cafeaua. Ce-au mai inventat apoi, în celelalte etape, ne pare rău, dar, deocamdată, nu mai știm...

A	N	R	5	6	7	8	9	10	11	12
T	C	E	L	E	P	R	E	R		
È	R	D	J	A	A	P	R			
D	I	A	U	I	E	S	T	E	E	M
F	A	S	A	A	R	C	A	D	I	
A	S	A	D	U	R	M	E			
C	R	I	O	C	H	I	A	H	I	B
Z	A	O	C	H	I	A	H	I		
P	T	A	R	I	O	R	A	B	E	J
U	S	C	A	T	M	A	R	O	I	
R	I	T	R	A	G	A	T	O	R	I
R	I	T	A	N	D	A	A	E	T	

## CU OCHII ÎN PATRU

ORIZONTAL: 1) De ochii lumii — A vedea... puțin. 2) Semnul mirării! — Dinsele — Bezea — Pare! 3) Sare în ochi (fem.) — Aprilie (abr. ur.). 4) Orbește (fig.) — Și în vechea Romă, și în actualul Paris. 5) Pronume — Ornament arhitectural... cu sprîncene! 6) Nu altfel — Amprente. 7) Cîntec de greier — Dat în spectacol — Una alta! 8) Notă — Pentru privit la distanță — Cu înflorituri (pl.). 9) Pantaloni strîmți — Întreprinderea optică română — Cafeniu deschis. 10) Pus pe ceartă —

În afară! — Petre Bărbulescu. 11) Strînit — Ca migdala. 12) Din priviri — Ochitori. 13) Nevăzută, necunoscută... — Dare (inv.).

VERTICAL: 1) Numai ochi și urechi — Bătaia ochiului. 2) Piuă (pl.) — Ochioși. 3) Pasăre exotică (pl.) — Se destinde... 4) Văzută la proporții mai mici — Înfrumusețată. 5) Credeau în oracol — Face ochi-ochi... — Orașel în Italia. 6) Nea — Luat la ochi — 365

de zile. 7) Literă arabă — Diminutiv masculin — Ofițer turc (od.). 8) Ochi în temă și în intimitate — Se dă pe față. 9) Ochi rece — Ca să vezi filmul — Fică. 10) A iubi — Recoltă. 11) Cîț ai clipi — Doarme cu ochii deschiși. 12) A închide ochii — Pe nevăzute.

Victor STĂNICĂ

Dicționar: ADET, ITRI, TSA, AGA.

dezlegarea jocului «FRUCTE» apărut în nr. 40

ORIZONTAL: 1) STRUGURI — AMAN. 2) IRITA — ADAM — NU. 3) MASA — VIE — ARAC. 4) BIL — PR — ECRANE. 5) U — IURES — REDAT. 6) RIN — UMEDA — IS. 7) INGINERI — FA — V. 8) U — NELOIAL — OI. 9) UTAN — NV — POAME. 10) PILOTI — ZARZAR. 11) ALAI — CAISI — TU.

# PENTRU CINE N-A BĂTUT GONGUL.



Naționalul ieșean așteaptă, cu porțile închise, să-și improspăteze înfățișarea. Oare nu s-ar putea să intre «în reparații» și anumite facile preferințe repertoriale?

## LA IAȘI, CÎND LUMINILE NAȚIONALULUI PĂLESC...

Somptuoasa și impunătoarea clădire a Naționalului ieșean se află la acest început de stagiune cu porțile închise: reparațiile, din nou reparațiile! Un fapt obiectiv și trecător, am spune, dacă situația provizorie a schelelor nu s-ar răsfrînge parcă și în stilul de muncă al colectivului.

Prima bătaie de gong a noii stagiuni ne-a reamintit, cu tristețe, că de la căderea cortinei la *Despot-Vodă* (decembrie 1966) Naționalul ce poartă numele lui Vasile Alecsandri pare că și-a stîns luminile sau în orice caz că ele lucesc foarte stîns pe harta teatrală a țării.

Și doar nu ne desparte prea mult timp de epoca binecuvîntată cînd pe marea scenă din Iași — aflată într-un evident reviriment creator — s-au construit spectacole de antologie teatrală. Cităm la întîmplare: «Bălcescu» de Camil Petrescu, «Steaua Polară» de S. Fărcășan, «Vară și fum» de Tennessee Williams, «Beckett» de Anouilh, «Din jale se intrupează Electra» de O'Neill etc. Ce s-a întîmplat, ce mutații au survenit în cerințele publicului — sau, mai exact, ce s-a

deplasat în criteriile conducerii teatrului — ca să se justifice vizibila scădere a calității artistice a teatrului, survenită în ultima vreme? Căci putem numi alt fel abandonarea marilor spectacole, a unui repertoriu monumental — de reală cultură clasică și contemporană — în favoarea unor piese mici, facile, cu vădit caracter ieftin, comercial și subțire consistență literară? Sub pretextul reparațiilor și ale spectacolelor date în afara sediului s-au dizolvat parcă și programul, și obligațiile de scenă ale Naționalului, instalîndu-se în loc un spirit de provizorat și improvizatie.

Cum s-ar justifica altfel montări sau programări de piese ca melodrama după Galsworthy, «Fără mînuși», mediocra comedioară «Jaguarul roșu» de P. Luscalov, dramatizarea «Stan Pățitul» după Creangă, comedia de bulevard americană «Luna e albastră» de Hugh Williams, descoperirea unei noutăți din tinerețea bunicilor noștri ca «Heidelbergul de altădată»? Scăderea vădită a exigenței, pulverizarea normelor programatice ce prezidează reputația și ținuta unui teatru — iată ce găsim la teatrul ieșean în acest început de stagiune. Se pare, de asemenea, că a început a fi amenințată și structura colectivului. În acest moment trupa a suferit o dislocare: pensionarea unor cadre vîrstnice, actori reputați care au sprijinit pe umerii lor decenii în șir faima teatrului, și plecarea concomitentă la București a unui grup compact de interpreți valoroși lasă un gol care deocamdată nu a fost umplut. Angajările sporadice, încadrările întîmplătoare riscă și mai mult să altereze ideea de ansamblu reumat și exigent.

Chiar dacă vremelnic e nomad, în așteptarea terminării reparațiilor, un teatru Național trebuie să rămînă credincios ființei sale și misiunii sale.

Șt. ALEXANDRU

## DAR ȘI ÎN REȘTUL ȚĂRII...

Dacă luăm în ordine alfabetică (cea mai la îndemînă clasificare, cu avantajul de a nu jigni pe nimeni), doar extremele se întîlnesc într-un acord pozitiv: stagiunea a fost inaugurată conștiincios și responsabil, în prima decadă a lui octombrie, la Arad și Timișoara: «Procesul Horia» de Al. Voitin, plus «O întîmplare cu haz» de Goldoni la Teatrul din Arad, și «Insula» de Gelu Naum, «Punctul H» de Yves Jamiaque la colectivele din Timișoara (Teatrul «Matei Millo» și teatrul maghiar). La celelalte litere gongul bate alandala... La Brașov sala este în reparații capitale, repertoriul în studiu și montările în curs de experimentare. «Noutatea stagiunii rămîne deocamdată tot «Oul» de F. Marceau — montat cu doi ani în urmă — completat cu (nu purtăm vina coincidențelor culinare) «Icre negre sau fasole» de Scarnicci și Tarabusi. La Braïla se află

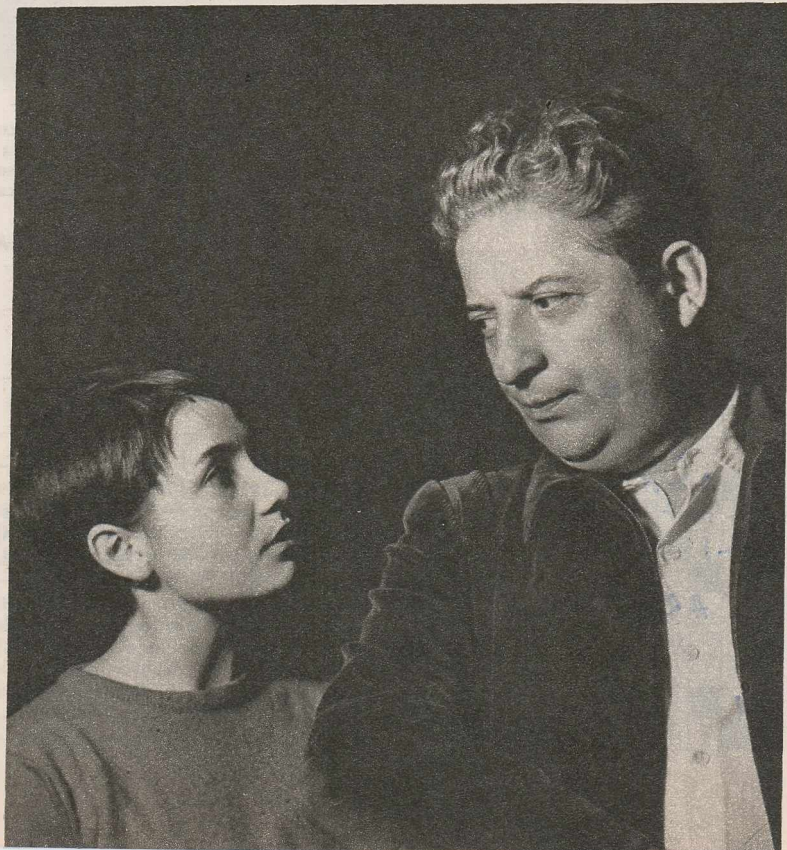
în faza finală doar premiera, cu caracter evident «estival», «Burlacii» de G. Carabin. La Galați absența directorului (ca și la Braïla, de altfel) are drept consecință incertitudinea repertoriului și lincezirea producției. Concret: primul spectacol «Prinț și cerșetor» aparține planului de anul trecut. Dacă mai adăugăm că la Petroșani premiera încă n-a fost anunțată și că la Baia Mare, Satu-Mare, Piatra Neamț, Iași teatrele sînt în continuare înconjurate de schele iar data premierelor incerte, tragem singura concluzie logică: stagiunea încă n-a început pentru prea multe din teatrele noastre.

## NAUFRĂGIIND PE ȚĂRMUL MELODRAMEI

Am văzut o piesă sentimentală care trezea un prim și uriaș sentiment: de nedumerire. Piesa se numește «Naufragiații» și aparține lui Ștefan Berciu. Pe autor îl știm, îl știți: a scris, la tînăra lui viață de dramaturg, piese în care încurca și descurca de minune ițe polițiste («Cine a ucis?»), în care își hipnotiza, după vrere, personajele și spectatorii («Hipnoza»), în care dovedea și umor, și știința suspense-ului, și cea a... rețetei de casă. Și iată că acum Berciu a ținut să devină brusc un altul: trecînd, se vede, printr-o criză de patetică înduioșare, a recitit «Fără familie» și «Cuore», a răsfoit unele anchete sociale publicate în presă și, muindu-și stiloul în lacrimi fierbinți, a scris o piesă care are ambiția să rivalizeze cu filmul «Femeia necunoscută». Nimic din ce alcătuiește clasică recuzită a meloului nu lipsește din această piesă căreia nu-i putem, desigur, contesta bunele intenții: băiețelul părăsit de mamă e orfan de

tată și e, sărmanul, și puținel șchiop; mama denaturată e orbită de pasiune și escrocată de un june falit, geniu — de periferie — al răului; tatăl adoptiv e un holtei bătrîn cu suflet însingurat dar mare; sora lui, fată cam în etate, e complexată pe chestia unei imense pete maronii de pe obraz. Ș.a.m.d.... Firește, autorul nu se îndură să-i lase pe toți acești naufragiați singuri pe lume și nefericiți; face el ce face și-i adună laolaltă: stabilește între cei buni convenite relații de omenie; operează băiețelul care capătă astfel nu numai un minunat tată adoptiv ci și un picior total sănătos; mărită pe domnișoara vîrstnică cu un doctor ce știe să aprecieze frumusețea sufletului omenesc și nu coaja lui terestră, ba reușește să o și scoată pe mama ingrată de sub influența maleficului amoret. Și toate acestea pe un ton «suspina-tor» ce făcea deliciul publicului celor «Două orfeline». Aici începe, — dar nu se și sfîrșește — marea noastră nedumerire. De ce a ținut autorul să se trădeze pe sine însuși aventurîndu-se într-o golașă și desuetă zonă dramaturgică în care nu se simte de loc la îndemînă? De ce a ținut neapărat să folosească mijloace scenice uzate, care sună în falset sub pana lui, de ce a renunțat la verva lui, la hazul lui, la genul în care a dat lucruri bune? Oare numai pentru că astfel, dat fiind voga temei, avea certitudinea că va fi jucat? Zău, nu merita, dacă ne gîndim că aceasta a dus nu la sporirea prestigiului său, ci dimpotrivă... Pentru că spectacolul Teatrului «Ion Creangă» nu a ieșit cu nici o iotă din cuvîntul textului, i-a respectat toate lacrimile și oftaturile, a dat scenelor pasionale exact timbrul filmelor cu femei fatale — 1930; și toată frăgezimea și harul scenic al Alexandrinei Halic (interpretă, în travesti, a micului Nicușor), ca și bonomia gravă a lui Marcel Anghelescu (părintele adoptiv) nu au reușit, din păcate, să transfere piesa într-o regiune artistică mai puțin compro-misă...

Marcel Anghelescu și Alexandrina Halic suferind împreună în «Naufragiații»



# SI PENTRU CINE A BĂTUT ÎN GOL



Pe Constantin Diplan și pe Traian Stănescu îi vom revedea, sperăm, și într-o formă mai bună decât în «Seringa».



Ce păcat că minioșii lui Osborne nu au reușit să trezească pasiunea excelenților actori de la «Bulandra»...

## ... IAR AȘTEPTAREA NE-A FOST ZADARNICĂ

Se mai întâmplă ca un spectacol bun să fie plătit, în aceeași săptămână chiar, cu două slabe; dar sincer vorbind nu aceasta supără întotdeauna cel mai tare. Mihnirea amară a iubitorului de teatru e alta: ea vine atunci când e înșelat în așteptări, când merge la un spectacol așteptat cu încredere pentru a pleca din sală decepționat, poptopit de plictis și tristețe.

Am așteptat «Seringa» argeziană, am așteptat promisiunea gest valorificator și restitutor al Naționalului. Am așteptat un pamflet sarcastic, scris cu apa tare a verbului argezian, știind că nu virtuțile dramatice, de tipologie

ori situație, strălucesc în acest text. Am așteptat zadarnic. Naționalul ne-a dezamăgit din nou.

Am așteptat — e drept cu un interes puțințel consumat prin vizionarea excelentului film englez — acel «Privește înapoi cu minie» al lui Osborne. L-am așteptat totuși, aproape gata să semnăm în alb pentru echipa Teatrului «Bulandra» și plini de speranțe în debutul teatral al acestui interesant regizor de film care e Andrei Blaier.

Dar vai, am fost siliți să plecăm și de aici cu gustul amar al deziluziei pe buze. Lucru cu atât mai dezolant cu cât teatrul condus de Liviu Ciulei nu ne-a prea învățat cu dezamăgirile... Și un spectacol și celălalt — deși structural diferite și aflate pe scări calitative vizibil diferențiate — emanau în sală aburii monotoniei, care încețoșau privirea și adormeau interesul. La «Seringa» ne-a uimit sărăcia mise-en-scène-i, jocul actoricesc aproape diletantic al unora din tinerii distribuți, generos, în roluri: regizorul Mony Gheletter a dat piesa pe mina celor mai tineri angajați ai Naționalului (oare nu se intră, totuși, prea ușor pe prima

scenă a țării?) și se pare că nu a făcut treaba cea mai bună, sau, mă rog, nu a condus echipa cu mină prea sigură. Există în piesă personaje ca cel al Verei (interpretat de Rodica Popescu) care se mișcă pe scenă, se așază, aruncă priviri dulcele ori vindicative, vorbind alb sau afectat, ca la un examen de admitere la școala populară de artă. Să ne oprim aici, nu înainte de a ne exprima uluirea în fața unui decor și a unor costume concepute de Elena Ionescu (din nou o debutantă nefericit inspirată) cu o desăvârșită lipsă de gust.

La «Privește înapoi cu minie» actorii și-au lucrat rolurile cu o grijă aproape pedantă pentru detalii, pentru gros-planuri cinematografice, așa zice, cu acea responsabilitate scenică majoră care îi caracterizează. Dar fără de har. Osborne mărturisea că «mă străduiesc să țin spectatorii sub tensiune pe scaune timp de două ore și jumătate; e un lucru foarte dificil și sînt mîndru că am izbutit destul de bine...». Textul, poate. Spectacolul, în orice caz, nu. Cîțiva confrăți au învinovățit, cu violență, regia de platitu-

dinea și hipercorectitudinea spectacolului. Nîu sînt pe deplin convinsă că Blaier este primul și singurul vinovat de aceasta. Ileana Prădescu — se simte limpede — nu o place pe Alison, nu o înțelege, nu o suportă: e, cum se zice, o nepotrivire de caracter la mijloc. Ca să nu mai vorbesc de Gina Patrichi care, realmente, nu are nimic comun cu Helena. Furiosul Jimmy Porter — ce-și poartă cu sine numai forța minii oarbe, destructive, dar nu și pe cea a indignărilor ofensive — nu i-a prea convins, se pare, nici pe regizor, nici pe cei doi interpreți — George Oancea și Emmerich Schäffer; Blaier mărturisea de altfel sincer că nu crede în virtuțile revoltei în genunchi a lui Jimmy și nu-l iubește cu admirație. Și atunci mă întreb: la ce bun, la ce bun un spectacol neiubit, cu personaje neîndrăgite, cînd — slavă Domnului — gestul de informare culturalizatoare și de voluptate artistică le săvîrșise, la vremea sa, și atât de bine, filmul lui Tony Richardson?

Comentarii de Sanda FAUR

## cadran internațional



Marele succes reputat de Ansamblul românesc de cîntece și dansuri «Ciocirlia» în turneul său din Anglia a determinat includerea acestuia în spectacolul «Royal Variety Show» ce urmează a fi prezentat la 13 noiembrie în sala londoneză «Palladium» și la care vor asista regina Elisabeta a II-a, ducele de Edinburg precum și numeroase personalități ale vieții publice britanice. În fotografie: un grup de dansatori români în fața lui «Palace Theatre» din Manchester.

Dacă cu 50 de ani în urmă suprafața Moscovei ocupa 17,7 mii de ha iar orașul nu avea decît două milioane de locuitori, metropola de azi se întinde pe o suprafață de 875 kmp și numără peste 6,5 milioane de locuitori.

Între anii 1959 și 1965 s-au construit în Moscova 23 milioane mp de spațiu locuibil — peste 750 mii de apartamente. Numai în acest an, anul aniversării semicentenarului Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, la Moscova s-au construit peste 100 000 de apartamente, zeci de școli, instituții preșcolare, spitale, policlinici, magazine.

În fotografie: imaginea parțială a unei magistrale moscovite.



## marginalii

Economistul american Eliot Janeway a lucrat pînă de curînd în calitate de consilier al administrației S.U.A. El a demisionat pentru că a intrat în divergență, ca mulți alții, cu președintele Johnson, în legătură cu consecințele economice ale războiului din Vietnam. Janeway a scris și o carte intitulată «Economia crizei», în care avertizează că dacă nu se iau măsuri se «va produce un val inflaționist cu consecințe incalculabile». Neîntîlnit la Washington, Janeway s-a deplasat la Londra pentru a demonstra englezilor, cu cifre la îndemînă, că Anglia va fi și mai crunt lovită decît S.U.A. de pe urma crizei inflaționiste din Statele Unite. «În asemenea condiții — spune el — va avea loc o creștere masivă a ratei dobînzilor plătite în S.U.A. și astfel banii de care Europa și Anglia au nevoie pentru investiții vor fugi în America». Ziarul londonez «Daily Express» comentează astfel declarațiile: «El vorbește cu atîta autoritate încît nu ai altceva de făcut decît să-l crezi». Rămîne de văzut dacă va fi crezut și în cercurile oficiale. Ar fi un motiv în plus pentru a determina disocieria Angliei de politica agresiunii din Vietnam. De fapt probabil asta și urmărește Janeway, care consideră că creșterea presiunilor aliate ar putea determina o schimbare și la Washington.

Orice turist care părăsește Anglia nu are voie, ca urmare a situației valutare a țării, să scoată peste hotare mai mult de 50 de lire. Cum era și de așteptat, hotărîrea a influențat negativ afacerile agențiilor de turism. Una dintre ele a dovedit însă mai multă imaginație. Ea a organizat o excursie în Antarctica, punînd în fruntea grupului pe fiul cunoscutului explorator Scott. Totodată s-a anunțat că grupul «va studia viața animalelor sălbatice și peștilor în Antarctica». După aceea organizatorii s-au prezentat la Banca Angliei și au cerut o largă derogare de la plafonul de 50 de lire, întrucît este vorba de «o expediție științifică». Și banca a fost nevoită să recunoască că asemenea expediții se bucură de alocații speciale și a dat convenita aprobare. Acum în presa engleză agenția respectivă desfășoară o largă campanie de publicitate pentru turiștii amatori să scoată din Anglia mai mult de 50 de lire. N-ar fi exclus ca, în plin sezon, să se constate că agențiile de turism engleze s-au transformat toate în organizatoare de expediții științifice. Localități balneare ale lumii s-ar vedea mult solicitate de «savanți» englezi în misiune. Numai că este de presupus că și Banca Angliei are destui experți capabili să găsească și în acest caz o soluție salvatoare pentru balanța valutară.

Recent o revistă canadiană de specialitate scria că primul ceas de mînă în formă oarecum primitivă a fost inventat de Alexandru cel Mare. «Printre istorici — scria revista — el este cunoscut ca Măsurătorul de timp al lui Alexandru (8)». Cifra 8 reprezintă o trimitere la o adnotare care indică drept sursă de referință revista americană «Saturday Review» din 5 august 1961. Cititorii curioși au aflat însă de la redacția revistei că este vorba doar de o glumă făcută de unul din comentatorii ei. Lista celor care s-au bazat pe această glumă drept sursă de referință istorică este întrucîtva impresionantă: revista americană tehnico științifică

«Product Engineering», ziarul Societății ceramicii canadiene, revista «Spectrum» etc. După cum se vede, pentru a intra în istorie Alexandru cel Mare nu a avut nevoie numai de faptele sale de arme. Sînt de ajutor și glumele unor contemporani de-ai noștri. Și, evident, credulitatea unor referenți științifici.

Nicolae URECHE

## talent și măiestrie

În fața Teatrului Mare din Soci s-a strîns o mulțime imensă. Sînt și cei care au reușit să-și procure bilete pentru concertele primului Festival internațional al cîntecului tineretului, și nefericiții ce vinează «un bilet în plus» și caută să pătrundă în sală prin toate mijloacele.

Juriul festivalului, din care au făcut parte compozitori, critici muzicali și cîntăreți cunoscuți din mai multe țări, a avut o sarcină grea: trebuia să se pronunțe asupra celui mai reușit cîntec și celui mai bun cîntăreț. În prima zi a avut loc concursul pentru cel mai bun cîntec, în a doua și a treia zi — pentru cel mai bun interpret. Participanții la concurs trebuiau să execute trei cîntece: un cîntec din țara lor, unul sovietic și un cîntec la alegere.

...Un steag albastru domină scena. Poem — o frază muzicală din cîntecul «Dacă toți tinerii din lume». Nouă note — nouă drăpele ale țărilor participante la festival: Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Mongolia, Polonia, R.D.G., România, Ungaria, U.R.S.S. Cîntăreții se succed pe scenă în aceeași ordine. Toți sînt tineri și toți pătrunși de același țel — să pună cîntecul lor în slujba omenirii.

...Pe scenă apare Doina Badea. În Uniunea Sovietică este cunoscută și apreciată această reprezentantă a muzicii ușoare românești.

S-au stîns ultimele acorduri ale cîntecului lui George Grigoriu «Pămînt iubit». Sala a amuțit o clipă într-o tăcere încordată, și deodată o explozie de aplauze. Oamenii s-au ridicat în picioare exprimîndu-și astfel admirația față de cîntăreț și de compozitor. Toată lumea știa că este un cîntec foarte complicat și că el i-a cerut Doinei Badea mari eforturi. Și totuși oamenii nu au putut să se despartă ușor de acest poem în slava patriei și Doina Badea a fost nevoită să repete cîntecul «Pămînt iubit».

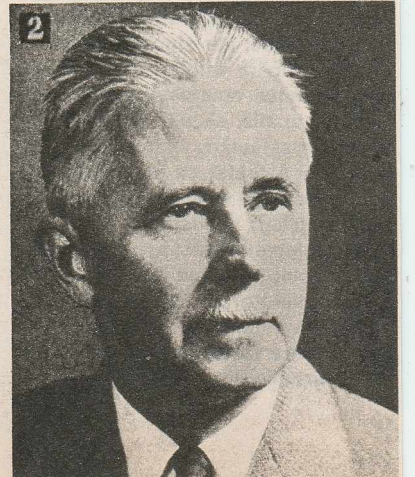
În pauze s-au încînsat discuții aprinse. În culise și în sală. Arta este totdeauna subiectivă. Nu există un cîntar exact pentru măsurarea talentului și măiestriei. Dar toți oamenii cu care am stat de vorbă au fost unanimi în apreciere vocii minunate a Doinei Badea și frumuseții cîntecului românesc.

Doina Badea a meritat pe deplin premiul al III-lea care i-a fost acordat de juriu pentru execuția vocală și artistică.

Cîntecul «Pămînt iubit» al lui George Grigoriu a obținut și el premiul al II-lea la acest festival. Compozitorii, cîntăreții, criticii muzicali, ziaristii adunaji în jurul mesei rotunde au elogiat în mod unanim cîntecul compozitorului român: «Nu e un cîntec ci un poem simfonic despre patrie. Orice compozitor ar fi mîndru de el, orice țară l-ar îndrăgi» — a spus compozitorul și poetul cubanez Jorje Luis Paceco.

Deliara PROSUNINA

A început tradiționala decernare anuală a Premiilor Nobel. Laureții Premiului Nobel pentru medicină și fiziologie pe 1967 sînt profesorii Ragnar Granit (1) — Suedia, Haldan Keffer Hartling (2) și George Wald (3) — S.U.A. Premiul Nobel pentru literatură i-a fost decernat scriitorului guatemalez Miguel Angel Asturias (4).





Puternicele demonstrații care au avut loc în ultima vreme în numeroase localități de pe teritoriul Statelor Unite în semn de protest împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam au culminat cu «asediul Pentagonului» (clădirea Ministerului Apărării) la care au luat parte peste 150 000 de persoane venite la Washington din toate regiunile țării (fotografia de sus). «Marșul spre Washington — scria «New York Times» referindu-se la această acțiune organizată de «Comitetul de mobilizare națională împotriva războiului din Vietnam» — poate fi considerat cea mai mare demonstrație antirăzboinică din istoria S.U.A.». Paralel cu demonstrațiile din Statele Unite care, cum sublinia același «New York Times», «confirmă spectrul larg al dezacordului intern față de război», au avut loc manifestații împotriva războiului purtat de S.U.A. în Vietnam în numeroase țări ale lumii: Japonia, Canada, Australia, Anglia, Italia, Franța, Suedia, Belgia, R.F. a Germaniei, Danemarca etc. În fotografia de jos: printre participanții la demonstrația de la Paris s-au numărat o seamă de personalități ale vieții publice și culturale franceze; în prim plan pot fi recunoscuți artiștii Simone Signoret și Yves Montand.



# EXTERNE

## PIAȚA COMUNĂ

de Silviu BRUCAN

Piața comună se află din nou la ordinea zilei. Ședința miniștrilor agriculturii, urmată la numai o săptămână de ședința miniștrilor de externe ai «celor șase» — Franța, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg — au relevat din nou ironia calamburului potrivit căruia acestor țări le este comun totul în afară de... piață.

Sînt memorabile avaturile prin care a trecut Piața comună agrară și crizele cărora ea le-a dat naștere între parteneri. Ele erau oarecum firești și de fapt n-ar fi trebuit să surprindă pe nimeni dacă — așa cum se întâmplă în politică — oamenii de stat și scutierii lor ideologici n-ar fi prezentat noul organism ca un fel de panaceu universal care rezolvă toate problemele. Erau firești deoarece fiecare dintre cei șase vede în «comunitatea economică» soluția problemelor proprii. Potrivit concepției franceze, Piața comună trebuie să constituie o autarhie agricolă care să ofere Franței o piață sigură pentru agricultura ei excedentară. Încă din 1963 președintele De Gaulle preciza: «Piața comună este esențială pentru Franța în domeniul agricol. În ce privește produsele industriale..., aceasta este mai puțin importantă». La Bonn însă accentul cade invers, pe produsele industriale, industria vest-germană fiind în prezent cea mai puternică din «comunitate» și ocupînd locul doi, după Statele Unite, în exportul lumii capitaliste. Ceilalți, mai mici, au fiecare unul sau mai multe produse agricole pentru care pretind un regim privilegiat. Acest conflict de interese s-a manifestat și în așa-numita «Rundă Kennedy», Parisul fiind interesat să închidă drumul produselor agricole americane și să scape astfel de o concurență primejdioasă, în timp ce alți parteneri preferau să importe produsele mai ieftine ale fabricilor de pui și ale fermelor de peste Ocean.

Se pare că aceste dificultăți au fost depășite o dată cu stabilirea în 1966 a unor prețuri comune la majoritatea produselor agricole și cu compromisul realizat în Runda Kennedy. Amploarea cu totul neobișnuită pe care au luat-o manifestațiile țărănești din Franța a arătat însă că lucrurile au fost oplanate numai la suprafață. Guvernul francez a fost nevoit să ia măsura, cu totul neortodoxă într-o Piață comună, de a opri importul de carne de porc. Doar tocmai unei asemenea «comunități» este tocmai de a desființa orice restricții de acest gen. Dar ce poți face dacă în alte țări s-au creat mari exploatari agricole moderne care produc carnea de porc la un preț mai scăzut decît țărani francezi?

Astfel, de unde se credea că politica prețurilor reprezintă alfa și omega doctrinei comunitare, iată că iese la iveală din adîncuri o problemă social-economică fără de rezolvarea căreia prețurile comune fixate la Bruxelles sau Luxemburg rămîn în aer. Este ceea ce olandezul Mansholt a numit problema «structurilor agrare» — într-un cuvînt, modernizarea agriculturilor pentru a atinge un nivel egal de productivitate și preț de cost. Or, aceasta înseamnă lichidarea micilor exploatari și o dată cu ele a micilor producători — proces dureros care și-a găsit expresia în violenta reacție a țărănilor francezi. Planul Mansholt are însă și alte implicații, deoarece, așa cum scrie «Le Monde» «o politică comună a structurilor agricole va necesita abandonarea sau cel puțin delegarea suveranității» — idee pe care

Parisul a respins-o în 1965 cu energia cunoscută. Iată deci o dilemă din care nu se poate ieși.

Ca și cum ițele dintre «cei șase» n-ar fi și așa destul de încurcate, presiunea Angliei pentru a-și forța intrarea în Piața comună vine să complice lucrurile și mai rău. Premierul Wilson a făcut din această cauză problema nr. 1 a politicii externe britanice, iar în preajma recentei sesiuni ministeriale de la Luxemburg (23-24 octombrie) diplomația britanică a desfășurat o «șarjă de cavalerie» pentru a-și deschide drumul spre «comunitatea europeană».

Motivele economice care determină Londra să recurgă la mijloace atît de neobișnuite în tradiția ei diplomatică sînt destul de ușor de descifrat. Anglia trece printr-o perioadă de stagnare economică a cărei acuitate este egalată doar de criza lirei sterline; măsurile excepționale adoptate de guvernul laburist în 1966 n-au reușit să o depășească și aderarea la Piața comună este prezentată opiniei publice ca un colac de salvare. Direcția proeuropeană imprimată politicii britanice corespunde unui proces mai profund de reorientare, în care se împletesc cauze financiare, politice și strategice. Comentatori occidentali avertizați consideră că această reorientare necesită reforme atît de radicale (dezmembrarea zonei lirei sterline ș.a.) încît premierul britanic socotea că nu le-ar putea efectua fără a arăta, chiar și propriei opinii publice, că se sprijină pe Piața comună, care în anii de boom ce au însoțit crearea ei și-a cîștigat în Occident o reputație destul de solidă. Dificultățile britanice nu stîrnesc însă o compasiune egală în toate capitalele vest-europene. Olanda, Belgia și Italia sînt favorabile primirii Angliei, în speranța că s-ar realiza astfel un echilibru mai suportabil față de ponderea masivă a Franței și R.F.G.; ministrul de externe italian, Fanfani, a declarat chiar că această problemă ar trebui să aibă prioritate asupra celorlalte. Franța și-a formulat de mult obiectivele și, așa cum a declarat cancelarul Kiesinger în preajma sesiunii de la Luxemburg, deși R.F.G. sprijină cererea Angliei, nu are de gînd «să se mobilizeze împotriva poziției franceze», urmărind în mod vădit să menajeze relațiile dintre Paris și Bonn, care sînt destul de delicate în momentul de față.

Reprezentanții francezi par a-și fi concentrat focul împotriva lirei engleze — elementul cel mai vulnerabil în poziția Angliei și totodată cel mai îngrijorător pentru «cei șase». Datoria externă engleză se ridică la aproximativ 40 de miliarde dolari și, intrucît lira contează în prezent ca monedă de rezervă (pentru aur, ca și dolarul) în sistemul comerțului internațional, rezervele mondiale de lire sterline care sînt de fapt creațe asupra Băncii Angliei ar deveni, după aderarea britanică, creațe asupra ansamblului țărilor Pieței comune. O asemenea perspectivă nu stîrnește desigur entuziasm nici în cele mai proengleze capitale occidentale, cu atît mai mult cu cît ele realizează că deficitul lirei ar urma să fie redus și pe socoteala lor.

Ca și celelalte conflicte majore din sinul Pieței comune, și acesta va necesita în ultimă instanță decizii politice la nivel înalt, în care de regulă concesiile făcute într-o direcție sînt compensate prin avantaje oferite în alte direcții. Contradicțiile își schimbă accentul, dar rămîn.

**FLACĂRA.** Redacția: București, Piața Școlii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii».



# A INTRODUS

## 10 FORME NOI DE ASIGURĂRI DE PERSOANE

- ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE
- ASIGURAREA FAMILIALĂ DE ACCIDENTE
- ASIGURAREA DE ACCIDENTE „TURIST“
- ASIGURAREA CU TERMEN FIX
- ASIGURAREA VIAGERĂ DE DECES CU PRIMA UNICĂ
- ASIGURAREA VIAGERĂ DE DECES CU PLATA PRIMELOR PE TIMP LIMITAT
- ASIGURAREA DE ECONOMIE ȘI DE INVALIDITATE PERMANENTĂ DIN ACCIDENTE
- ASIGURAREA DE RENTĂ PE TIMP LIMITAT
- ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ CU PENSIE PENTRU URMAȘI
- ASIGURAREA FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIAȚĂ